

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ Activity-Based Learning ร่วมกับ 2W3P และทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฟัง-พูด เจตคติ และความมั่นใจในตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1.1 สาระสำคัญ

1.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.4 คุณภาพผู้เรียน

1.5 สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระแกนกลาง กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ชุดการสอน

2.1 ความหมายของชุดการสอน

2.2 ประเภทของชุดการสอน

2.3 องค์ประกอบของชุดการสอน

2.4 ขั้นตอนในการสร้างชุดการสอน

2.5 คุณค่าของชุดการสอน

2.6 การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน

3. Activity-Based Learning

3.1 ความหมายของ Activity-Based Learning

3.2 ลักษณะของ Activity-Based Learning

3.3 เทคนิควิธีการที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

- 3.4 ขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอนแบบ Activity-Based Learning
- 4. การจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P
- 5. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ
 - 5.1 หลักการและแนวคิดที่สำคัญของสกินเนอร์
 - 5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ
 - 5.3 การนำหลักการวางเงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์ไปใช้ในการเรียนการสอน
 - 5.4 ความหมายของการเสริมแรง
 - 5.5 ประเภทของการเสริมแรง
 - 5.6 ตัวเสริมแรง (Reinforcer)
- 6. ความสามารถในการฟัง
 - 6.1 ความหมายของการฟัง
 - 6.2 กระบวนการในการฟัง
 - 6.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟัง
 - 6.4 จุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟัง
 - 6.5 การวัดประเมินผลทักษะการฟังภาษาอังกฤษ
 - 6.6 การทดสอบทักษะการฟัง
- 7. ความสามารถในการพูด
 - 7.1 ความหมายของการพูด
 - 7.2 องค์ประกอบของการพูด
 - 7.3 ระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ
 - 7.4 การพัฒนาทักษะการพูด
 - 7.5 การประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ
- 8. เจตคติ
 - 8.1 ความหมายของเจตคติ
 - 8.2 ลักษณะของเจตคติ
 - 8.3 องค์ประกอบของเจตคติ

- 8.4 เครื่องมือวัดเจตคติ และการสร้างแบบวัดเจตคติ
- 9. ความมั่นใจในตนเอง
 - 9.1 ความหมายของความมั่นใจในตนเอง
 - 9.2 องค์ประกอบของความมั่นใจในตนเอง
 - 9.3 ขั้นตอนการสร้างความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ
 - 9.4 วิธีวัดความมั่นใจในตนเอง
- 10. ความฉลาดทางอารมณ์
 - 10.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
 - 10.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 - 10.3 เครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต
 - 10.4 ลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์
 - 10.5 การพัฒนาและเทคนิคความฉลาดทางอารมณ์
- 11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 11.2 งานวิจัยภายนอกประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบกับส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. สาระสำคัญ

- 1.1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน

-เขียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมถึงแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ตีความ นำเสนอ ข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อย่างเหมาะสม

1.2 ภาษาและวัฒนธรรม เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา สร้างความสัมพันธ์ เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

1.3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น รวมถึงเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

1.4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก เป็นการใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในห้องเรียน นอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เพื่อใช้เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

2.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ และการเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการในการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองและสังคม

2.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ ร่วมกันมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม มีการแสวงหาความรู้ และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมถึงมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และ การใช้เทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ รวมถึงมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันดีงามที่เกิดจากสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน โดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ดังนี้

- 3.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 3.2 ซื่อสัตย์สุจริต
- 3.3 มีวินัย
- 3.4 ใฝ่เรียนรู้
- 3.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 3.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

3.7 รักความเป็นไทย

3.8 มีจิตสาธารณะ

4. คุณภาพผู้เรียน

เมื่อผู้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียง ประโยค ข้อความ นิทาน และบทกลอนสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน เลือก/ระบุประโยค และข้อความตรงตามความหมายของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่อ่าน บอกใจความสำคัญ และตอบคำถามจากการฟังและอ่าน บทสนทนา นิทานง่าย ๆ และเรื่องเล่า

2. พูด/เขียนได้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล ใช้คำสั่ง คำขอร้อง และให้คำแนะนำ พูด/เขียนแสดงความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ง่าย ๆ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว พูด/เขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้น ๆ ประกอบ

3. พูด/เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เขียนภาพ แผนผัง แผนภูมิ และตารางแสดงข้อมูลต่าง ๆ ที่ฟังและอ่าน พูด/เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว

4. ใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางอย่างสุภาพ เหมาะสม ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาล/วันสำคัญ/งานฉลอง/ชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมจากความสนใจ

5. บอกความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำ ตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย เปรียบเทียบความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างเทศกาล งานฉลองและประเพณีของเจ้าของภาษากับของไทย

6. ค้นคว้า รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูด/การเขียน

7. ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา

8. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ

9. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 1,050-1,200 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)

10. ใช้ประโยคเดี่ยวและประโยคผสม (Compound Sentences) สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ

5. สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัด และสาระแกนกลางในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำวิจัยดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	1. ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และ คำแนะนำที่ฟังและอ่าน	คำสั่ง คำขอร้อง ภาษาท่าทาง และคำแนะนำในการเล่น เกม การวาดภาพ การทำอาหารและเครื่องดื่ม และการประดิษฐ์ - คำสั่ง เช่น Look at the.../here/ over there./ Say it again./ Read and draw./ Put a/an...in/on/under a/an.../ Don't go over there. etc. - คำขอร้อง เช่น Please look up the meaning in a dictionary./ Look up the meaning in a dictionary, please./ Can/Could you help me, please? etc. - คำแนะนำ เช่น You should read everyday./

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		Think before you speak./ คำศัพท์ที่ใช้ในการเล่น เกม Start./ My turn./ Roll the dice./ Count the number./ Finish./ คำบอกลำดับขั้นตอน First,... Second,... Next,... Then,... Finally,... etc.
	2. อ่านออกเสียงประโยค ข้อความ และบทกลอนสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน	ประโยค ข้อความ และบทกลอน การใช้พจนานุกรม หลักการการอ่านออกเสียง เช่น - การออกเสียงพยัญชนะต้นคำและพยัญชนะ ท้ายคำ - การออกเสียงเน้นหนัก-เบา ในคำและกลุ่มคำ - การออกเสียงตามระดับเสียงสูง-ต่ำ ในประโยค - การออกเสียงเชื่อมโยง (linking sound) - การออกเสียงบทกลอนตามจังหวะ
	3. ระบุ/วาดภาพ สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายตรงตาม ความหมายของประโยคและ ข้อความสั้น ๆ ที่ฟัง หรืออ่าน	กลุ่มคำ ประโยคผสม ข้อความ สัญลักษณ์ เครื่องหมาย และความหมายเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ และเป็นวงคำศัพท์ สะสมประมาณ 750-950 คำ (คำศัพท์ที่เป็น รูปภาพและนามธรรม)
	4. บอกใจความสำคัญ และ ตอบคำถามจากการฟังและ อ่านบทสนทนา และนิทาน ง่าย ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ	ประโยค บทสนทนา นิทาน หรือเรื่องสั้น ๆ คำถาม เกี่ยวกับใจความสำคัญของเรื่อง เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ - Yes/No Question เช่น Is/Are/Can...? Yes,...is/are/can./ No,...isn't/aren't/can't. Do/Does/Can/Is/Are...? Yes/No... etc.

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล
ข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	1. พูด/เขียนโต้ตอบในการสื่อสารระหว่างบุคคล	บทสนทนาที่ใช้ในการทักทาย กล่าวลา ขอบคุณ ขอโทษ ชมเชย การพูดแทรกอย่างสุภาพ ประโยค/ข้อความที่ใช้แนะนำตนเอง เพื่อน และบุคคลใกล้ตัว และสำนวนการตอบรับ เช่น Hi/ Hello/ Good morning/ Good afternoon/ Good evening/ I am sorry./ How are you?/ I'm fine./ Very well./ Thank you. and you?/ Hello. I am... Hello,... I am.../ This is my sister. Her name is... Hello,.../ Nice to see you. Nice to see you, too./ Goodbye./ Bye./ See you soon/later./ Great!/ Good./ Very good./ Thank you./ Thank you so much./ You're welcome./ It's O.K./ That's all right./ Not at all./ Don't worry./ Never mind./ Excuse me./ Excuse me, Sir./Miss./Madam. etc.
	2. ใช้คำสั่ง คำขอร้อง และให้คำแนะนำ	คำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่มี 2-3 ชั้นตอน
	3. พูด/เขียนแสดงความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ง่าย ๆ	คำศัพท์ สำนวน และประโยคที่ใช้บอกความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ เช่น Please.../ May...?/ I need.../ Help me!/ Can/Could...?/ Yes,.../ No,... etc.

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	4. พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว	<p>คำศัพท์ สำนวน และประโยคที่ใช้ขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว</p> <p>เช่น</p> <p>What do you do? I'm a/an...</p> <p>What is she/he? ...is a/an (อาชีพ)</p> <p>How old/tall...? I am...</p> <p>Is/Are/Can...or...? ...is/are/can</p> <p>Is/Are....going to...or...? ...is/are going to...</p> <p>etc.</p>
	5. พูด/เขียนแสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้น ๆ ประกอบ	<p>คำและประโยคที่ใช้แสดงความรู้สึก และการให้เหตุผลประกอบ เช่น ชอบ/ไม่ชอบ ดีใจ เสียใจ มีความสุข เศร้า หิว รสชาติ สวย น่าเกลียด เสียงดัง ดี ไม่ดี เช่น</p> <p>I'm.../He/She/It is.../You/We/They are...</p> <p>I/You/We/They like.../He/She likes...because...</p> <p>I/You/We/They love.../He/She loves...because...</p> <p>I/You/We/They don't like/love/feel...because...</p> <p>He/She doesn't like/love/feel...because...</p> <p>I/You/We/They feel...because... etc.</p>

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอดและความคิดเห็น
ในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	1. พูด/เขียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว	ประโยคและข้อความที่ใช้ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง กิจกรรมประจำวัน เพื่อน สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล เรียกสิ่งต่าง ๆ จำนวน 1-1,000 ลำดับที่ วัน เดือน ปี ฤดูกาล เวลา กิจกรรมที่ทำ สี ขนาด รูปทรง ที่อยู่ของสิ่งต่าง ๆ ทิศทางง่าย ๆ สภาพดินฟ้าอากาศ อารมณ์ ความรู้สึก เครื่องหมายวรรคตอน
	2. เขียนภาพ แผนผัง แผนภูมิ และตารางแสดงข้อมูลต่าง ๆ ที่ฟังหรืออ่าน	คำ กลุ่มคำ และประโยคที่มีความหมายสัมพันธ์กับภาพ แผนผัง แผนภูมิ และตาราง
	3. พูด/เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว	ประโยคที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของ
เจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	1. ใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยา ท่าทางอย่างสุภาพเหมาะสม ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา	การใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทาง ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เช่น การขอบคุณ ขอโทษ การใช้สีหน้าท่าทาง ประกอบการพูดขณะแนะนำตนเอง การสัมผัสมือ การโบกมือ การแสดงความรู้สึกชอบ/ไม่ชอบ การกล่าวอวยพร การแสดงอาการตอบรับหรือปฏิเสธ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	2. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาล/วันสำคัญ/งานฉลอง/ชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา	ข้อมูลและความสำคัญของเทศกาล/วันสำคัญ/งานฉลองและชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา เช่น วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ วันวาเลนไทน์ เครื่องแต่งกายตามฤดูกาล อาหาร เครื่องดื่ม
	3. เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ	กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม เช่น การเล่นเกม การร้องเพลง การเล่านิทาน บทบาทสมมติ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ วันวาเลนไทน์

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	1. บอกความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างการออกเสียง ประโยคชนิดต่าง ๆ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยค ของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย	ความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างการออกเสียง ประโยคชนิดต่าง ๆ ของเจ้าของภาษากับของไทย การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย
	2. เปรียบเทียบความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างเทศกาล งานฉลองและประเพณีของเจ้าของภาษากับของไทย	การเปรียบเทียบความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างเทศกาล งานฉลอง และประเพณีของเจ้าของภาษากับของไทย

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	1. ค้นคว้า รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูด/เขียน	การค้นคว้า การรวบรวม และการนำเสนอคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

สาระที่ 4 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.6	1. ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา	การใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา

สำหรับงานวิจัยนี้ได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมาใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภายในชุดการสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษโดยใช้ Activity-Based Learning ร่วมกับ 2W3P และ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระแกนกลาง รวมทั้งสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และตอบสนองต่อคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม โดยใช้จัดทำเป็นชุดการสอนจำนวน 9 ชุด และใช้เวลาทั้งหมด จำนวน 26 ชั่วโมง

ชุดการสอน

1. ความหมายของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2546, หน้า 98) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดการสอน หมายถึง ชุดการสอนเป็นสื่อประสมประเภทหนึ่ง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอน โดยมีระบบการผลิตและการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชาหน่วยหัวเรื่องและวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สุถนอม ชีระคุณ (2555, หน้า 30) ยังได้กล่าวว่า ชุดการสอน คือ ชุดสื่อประสม (Multimedia) ซึ่งผลิตขึ้นมาอย่างมีระบบ มีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเอง จัดเนื้อหาเป็นชุด ๆ บรรจุอยู่ในซองหรือกล่องหรือกระเป๋า ให้นักเรียนมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมการเรียนเองเป็นหลักซึ่งอาศัยครูเป็นผู้ชี้แจงแนะนำวิธีการเรียนเท่านั้น

ณัฐกมล วัชรวงษ์ทวี (2556, หน้า 11) ได้สรุปไว้ว่า ชุดการสอน คือ การวางแผนการสอนโดยใช้สื่อการสอนหลายอย่างประกอบกันซึ่งสื่อประสมที่ได้จากกระบวนการผลิตและนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชา หัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รัชนีพร แอน้อย (2556, หน้า 39) กล่าวว่า ชุดการสอน คือ ชุดสื่อประสมที่จัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหาช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยครูให้สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุณัชชา เดชสุภา (2558, หน้า 19) กล่าวไว้อีกว่า ชุดการสอน คือ ชุดที่มีสื่อผสมหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกันนำมาจัดไว้อยู่รวมกันอย่างสมบูรณ์ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษาคอยช่วยเหลือผู้เรียนบรรลุตัวชี้วัดที่กำหนด เป็นทางเลือกให้ผู้สอนท่านอื่นสามารถนำชุดการสอนที่มีการตรวจสอบคุณภาพชุดการสอนเรียบร้อยแล้ว และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนแกนกลาง ตัวชี้วัดในเรื่องนั้น ๆ มาใช้ในการสอน

จากความหมายของชุดการสอนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ชุดการสอน คือ ชุดของสื่อที่มีความหลากหลายซึ่งนำมาจัดไว้รวมกันโดยได้จากกระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับ

เนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนและกระบวนการสอนของครูให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประเภทของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523, หน้า 118) ได้จำแนกชุดการสอนตามลักษณะการใช้ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการสอนประกอบการบรรยาย เป็นชุดการสอนที่ช่วยมุ่งขยายเนื้อหาสาระ การสอนแบบบรรยายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้สอนพูดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากขึ้น เนื่องจากเป็นชุดการสอนที่ครูเป็นผู้ใช้ บางครั้งจึงเรียกว่า “ชุดการสอนสำหรับครู” ซึ่งชุดการสอนนี้จะมีเนื้อหาเพียงอย่างเดียว โดยแบ่งเป็นหัวข้อที่ บรรยายและประกอบกิจกรรมได้ตามระดับชั้น สื่อที่ใช้อาจเป็นแผนการสอน สไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้อธิบายตามปัญหาและหัวข้อที่กำหนดให้ ซึ่งบรรจุในกล่อง ที่มีขนาดพอเหมาะสำหรับสื่อการสอน ถ้าเป็นอุปกรณ์ราคาแพงขนาดใหญ่เกินไปหรือมีชีวิต เราจะไม่ใส่ในชุดการสอน แต่จะกำหนดไว้ให้ครูต้องเตรียมล่วงหน้า

2. ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม จะประกอบด้วย ชุดย่อยที่มีจำนวนเท่ากัน ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย จะมีสื่อหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมโดยใช้สื่อ อยู่ในรูปของสื่อประสม อาจใช้เป็นสื่อรายบุคคลหรือสำหรับกลุ่มที่มีผู้เรียนตั้งศูนย์ไว้ใช้ร่วมกับ ผู้เรียนที่เรียนจากชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม จะต้องการให้ครูช่วยเหลือซึ่งเป็นเพียง เล็กน้อยในระยะเริ่มเรียนเท่านั้น หลังจากเคยชินต่อวิธีการใช้แล้วผู้เรียนจะสามารถช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันได้เองระหว่างประกอบกิจกรรมการเรียน นักเรียนสามารถถามครูได้ตลอดเวลา

3. ชุดการสอนรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่จัดระบบขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้เรียน ด้วยตนเอง นักเรียนนำชุดการสอนไปใช้ในคูหา เมื่อศึกษาจบแล้วจะทำแบบทดสอบเพื่อ ประเมินผลความก้าวหน้าและศึกษาชุดต่อไป เมื่อมีปัญหาระหว่างเรียนจะปรึกษา ครูผู้สอน พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในฐานะผู้ประสานงานผู้เรียนอาจนำชุดการสอนไปใช้ที่บ้านได้ด้วย โดยมีบุคลากรหรือผู้ปกครองคอยให้ความช่วยเหลือ ชุดการสอนแบบนี้จะช่วยฝึกฝน ความสามารถและส่งเสริมนิสัยของนักเรียนในการแสวงหาความรู้ด้วย

4. ชุดการสอนทางไกล เป็นชุดการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ต่างถิ่นต่างเวลา

กันแต่มุ่งสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเข้าห้องเรียนประกอบด้วย สื่อประเภท สิ่งพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ และการสอนเสริมตามศูนย์ เช่น ชุดการสอนทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

หทัย ต้นหยง (2525, หน้า 457-458) ได้แบ่งประเภทชุดการสอนออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะการใช้ คือ

1. ชุดการสอนประเภทบรรยายหรือชุดการสอนสำหรับครู เพื่อใช้สอนตามลักษณะการใช้ คือ
 - 1.1 กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนประกอบคำบรรยาย
 - 1.2 กำหนดให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม
 - 1.3 กำหนดเนื้อหาเพียงหน่วยหนึ่ง
 - 1.4 กำหนดจำนวนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือทั้งชั้นเรียน
2. ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม (Sub-Group Package) กลุ่มผู้เรียนมีขนาดเป็นกลุ่มประมาณ 5-7 คน โดยมีลักษณะดังนี้
 - 2.1 กำหนดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย
 - 2.2 กำหนดกิจกรรมร่วมกันภายในกลุ่มย่อย
 - 2.3 กำหนดศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
 - 2.4 กำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้คอยแนะนำ
 - 2.5 ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 2.6 การเรียนรู้ โดยเวียนไปตามศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้หลายศูนย์

ตามจุดประสงค์

 - 2.7 กำหนดศูนย์รับรองไว้สำหรับผู้เรียนจะศึกษาเพิ่มเติมหรือว่างจากการเรียนแล้ว
3. ชุดการสอนรายบุคคล (Self-Study Package) เป็นชุดการสอนที่จัดสนองตามความต้องการ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีลักษณะดังนี้
 - 3.1 กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้
 - 3.2 กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของแต่ละชุด
 - 3.3 ครูช่วยเหลือแนะนำในกรณีที่จำเป็น

3.4 มีการปรึกษาหารือช่วยเหลือระหว่างผู้เรียนหรือขอคำปรึกษาจากผู้สอน วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2546, หน้า 34); วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 186-187) อ้างถึงใน สุตถนอม อีระคุณ (2555, หน้า 31) ได้แบ่งประเภทของชุดการสอนไว้ 3 ประเภท โดยมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ชุดการสอนแบบบรรยายหรือชุดการสอนสำหรับครู โดยชุดการสอนประเภทนี้ เป็นชุดสื่อประสมที่ผลิตขึ้นมาสำหรับครูใช้ประกอบการบรรยาย โดยจะกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูสามารถใช้ประกอบการบรรยายเพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดบรรยายของครูให้ลดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ภายในชุดการสอนจะจัดลำดับเนื้อหาและสื่อการสอนที่ครูจะใช้บรรยายในชั้นเรียนขนาดใหญ่ หรืออาจจะเป็นกลุ่มย่อย ๆ ก็ได้ ครูผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญ ในการดำเนินการใช้ชุดการสอนประเภทนี้

2. ชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มหรือชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นชุดการสอนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนให้ทำกิจกรรมร่วมกันโดยจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอนประเภทนี้จะประกอบด้วย ชุดกิจกรรมย่อยที่มีจำนวนเท่ากับศูนย์กิจกรรมที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วยการสอน ซึ่งในแต่ละศูนย์มีสื่อการเรียนรู้หรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น สื่อที่ใช้ในศูนย์จะเป็นสื่อที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือร่วมกันทั้งกลุ่มได้ การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติตามคำสั่ง ชี้แจงในสื่อการสอน โดยที่ครูเป็นเพียงผู้ควบคุมดูแลและประสานให้การดำเนินกิจกรรมสมบูรณ์ที่สุดเท่านั้น

3. ชุดการสอนแบบรายบุคคล เป็นชุดสื่อประสมที่จัดระบบไว้เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นตามความสามารถของแต่ละบุคคล และสามารถประเมินผลความก้าวหน้าของตนเองได้ ครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเมื่อผู้เรียนเกิดปัญหา ชุดการสอนชนิดนี้จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคลให้มีการพัฒนาไปได้จนสุดขีดความสามารถ โดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยผู้อื่น ชุดการสอนรายบุคคลจะเป็นลักษณะเดียวกันกับบทเรียนโมดูล (Instructional Modules) ซึ่งมีลักษณะและองค์ประกอบเป็นหน่วยการสอนย่อย สำหรับผู้เรียนใช้ในการเรียนแบบอิสระโดยมีส่วนประกอบดังนี้

1) หลักการและเหตุผล

- 2) จุดประสงค์
- 3) แบบทดสอบก่อนเรียน
- 4) กิจกรรมการเรียน
- 5) แบบทดสอบความรู้ด้วยตนเอง
- 6) แบบทดสอบหลังเรียน

สรุปได้ว่าประเภทของชุดการสอน แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1) ชุดการสอนประเภทบรรยาย เป็นชุดการสอนที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนักเรียนขนาดใหญ่ มีเนื้อหาสาระที่เจาะจงเฉพาะเรื่อง ช่วยให้ผู้สอนพูดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากขึ้น

2) ชุดการสอนประเภทกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มย่อย มีเนื้อหาที่แบ่งออกเป็นศูนย์การเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยแนะนำ

3) ชุดการสอนประเภทรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่สนองต่อความถนัด ความต้องการ ความสามารถ และสนใจของนักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งนักเรียนสามารถประเมินผลความก้าวหน้าของตนเองได้ โดยผู้สอนมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนเกิดปัญหา

3. องค์ประกอบของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2526, หน้า 109-110) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการสอนที่ผลิตขึ้นจะประกอบด้วยสื่อประสมซึ่งอยู่ในลักษณะของวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้ผลิตนำมาบูรณาการโดยใช้วิธีระบบ เพื่อให้ชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นชุดการสอนจึงมีส่วนประกอบ 4 ส่วนที่สำคัญ ดังนี้

1. คู่มือครูหรือคู่มือการใช้ชุดการสอน

คู่มือครูหรือคู่มือการใช้ชุดการสอน เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูและผู้เรียนศึกษาก่อนที่จะนำชุดการสอนไปใช้ โดยภายในคู่มือจะชี้แจงวิธีการใช้ชุดการสอนนั้น ๆ ให้แก่ครูและผู้เรียนได้เข้าใจ เพื่อจะได้ใช้ชุดการสอนดังกล่าวได้ถูกต้องสมบูรณ์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด คู่มือครูอาจจะทำเป็นเล่มโดยมีส่วนสำคัญ คือ คำนำ เป็นส่วนที่ผู้ผลิตชุดการสอน

แสดงถึงความรู้สึก ความคิดเห็นในการผลิตชุดสอนนั้น ๆ เพื่อให้ครูผู้ใช้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของชุดการสอนและทราบถึงประสิทธิภาพของชุดการสอน ที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงมาแล้ว ในส่วนประกอบของชุดการสอน ผู้ผลิตควรจะได้บอกรายละเอียดของชุดการสอนไว้ว่า มีอะไรบ้างในชุดการสอนนั้นทั้งที่เป็นวัสดุ สื่อต่าง ๆ ที่มีเพื่อให้ผู้ใช้ได้ตรวจสอบก่อนนำไปใช้และหากชำรุด สูญหาย ก็สามารถจัดหาเพิ่มเติมได้

2. คำสั่งหรือคำชี้แจง

ในชุดการสอนจำเป็นต้องเขียนคำชี้แจงต่าง ๆ ให้ผู้ที่ให้นำชุดการสอนไปใช้ได้เข้าใจขั้นตอนการใช้ชุดการสอนนั้นเพื่อจะปฏิบัติได้ถูกต้องจึงจะทำให้การใช้ชุดการสอนเกิดประสิทธิภาพ

3. เนื้อหาสาระบทเรียนและสื่อ

เป็นการจัดลำดับของเนื้อหาของชุดการสอน ซึ่งอยู่ในรูปลักษณะต่าง ๆ เป็นต้นว่า เอกสารเนื้อหา บัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรมและบัตรคำถาม แบบฝึกหัดต่าง ๆ ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียน

4. การประเมินผล

4.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ก่อนที่จะทำกิจกรรมหรือเรียนรู้จากชุดการสอน ควรจะให้ผู้เรียนได้ทดสอบความรู้ก่อนด้วยแบบทดสอบ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนมากน้อยเพียงใดก่อน แล้วจึงให้ปฏิบัติกิจกรรมจากชุดการสอน หลังจากนั้นจึงทำการทดสอบหลังเรียนทันที เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความก้าวหน้าของตนเอง จากการเรียนรู้จากชุดการสอน โดยอาจจะใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับทดสอบก่อนเรียนก็ได้

4.2 กระดาษคำตอบและเฉลย

ในชุดการสอนจะต้องจัดเตรียมกระดาษคำตอบไว้ให้ผู้เรียน เพื่อทำการทดสอบก่อนและหลังการเรียนและเฉลยคำตอบ เพื่อตรวจสอบได้ด้วยตนเอง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 186-189) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการสอนว่าชุดการสอนประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หัวเรื่อง เป็นการแบ่งหน่วยออกเป็นหน่วยย่อย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลึกซึ้งมากขึ้น

2. คู่มือการใช้ชุดการสอน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ใช้ชุดการสอนก่อนที่จะใช้ชุดการสอนต้องศึกษาคู่มือให้เข้าใจเป็นสิ่งแรก คู่มือการใช้ชุดการสอนประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 คำนำ

2.2 คำชี้แจงสำหรับผู้ใช้ชุดการสอน เพื่อความสะดวกสำหรับผู้เรียนจะนำไปใช้ปฏิบัติกิจกรรม

2.3 บทบาทของนักเรียน มีข้อเสนอแนะว่า นักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างไร

2.4 การจัดชั้นเรียนสำหรับชุดการสอนแบบแบ่งกลุ่ม ต้องเขียนผังประกอบด้วย

2.5 แผนการสอน ซึ่งประกอบด้วย หัวเรื่อง เวลาเรียน เนื้อหาสาระ หลักการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อการสอน และกิจกรรมการเรียน

3. วัสดุประกอบการเรียน ได้แก่ สิ่งของหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ช่วยให้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เช่น เอกสาร ตำรา บทความย่อ รูปภาพ แผนภูมิ วัสดุ เป็นต้น

4. บัตรงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุดการสอนแบบกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

- 1) ชื่อบัตร ชื่อกลุ่ม หัวเรื่อง
- 2) คำสั่ง
- 3) กิจกรรม

5. กิจกรรมสำรวจ จำเป็นสำหรับชุดการสอนแบบกลุ่ม ซึ่งต้องเตรียมไว้สำหรับนักเรียนบางคน หรือบางกลุ่มที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่น ๆ ได้มีกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนกว้างขวางลึกซึ้ง ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย หรือก่อกำหนดปัญหาทางวินัยในชั้นเรียน

6. ขนาดรูปแบบของชุดการสอน ชุดการสอนที่ดีไม่ควรใหญ่หรือเล็กเกินไป เพื่อความสะดวกในการใช้การเก็บรักษาและความสวยงาม ควรมีขนาดไม่เกิน 11 นิ้วคูณ 15 นิ้ว ส่วนความหมายของชุดการสอนแล้วแต่ลักษณะของวิชาและสื่อการสอนที่ใช้ ด้านหน้าและด้านหลังของชุดการสอน ควรเขียนข้อความให้เรียบร้อย เพื่อความสะดวกใน

การเก็บรักษาและการนำไปใช้

วาริ พึ่งสวัสดิ์ (2546, หน้า 34-35) แบ่งองค์ประกอบชุดการสอนออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. คู่มือครู ซึ่งอาจจัดทำเป็นเล่มหรือเป็นแผ่น โดยมีส่วนต่าง ๆ ดังนี้
 - คำชี้แจง
 - สิ่งที่ต้องเตรียม
 - บทบาทของผู้เรียน
 - การจัดชั้นเรียนพร้อมแผนผัง
 - แผนการสอน
 - เนื้อหาสาระประจำศูนย์ต่าง ๆ
 - การประเมินผล (แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน)

2. แบบฝึกหัด (Work Book) เป็นคู่มือของผู้เรียนที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ บันทึกคำอธิบายของผู้สอนและใบงาน หรือแบบฝึกหัดตามที่กำหนดไว้ในบัตรกิจกรรม แบบฝึกปฏิบัติ อาจแยกเป็นชุด ชุดละ 1-3 หน้า หรือนำมารวมกันเป็นเล่มก็ได้

3. สื่อสำหรับศูนย์กิจกรรม จะประกอบด้วยบัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม บัตรคำถาม และบัตรเฉลย รวมทั้งบทความ บทเรียนแบบโปรแกรม สไลด์ เทป บันทึกเสียง ฟิล์มสตริป แผ่นภาพโปร่งใส วัสดุกราฟิก หุ่นจำลองของตนเอง เป็นต้น ผู้เรียนจะศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดการสอนตามบัตรคำที่กำหนดไว้

4. แบบประเมินผล ผู้เรียนจะทำการประเมินผลความรู้ด้วยตนเองก่อนและหลังเรียน แบบประเมินผลที่อยู่ในชุดการสอนอาจจะเป็นแบบฝึกหัด การเติมคำในช่องว่าง การเลือกตอบ การจับคู่ เป็นต้น

ณัฐกมล วัชรวงษ์ทวี (2556, หน้า 19-20) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการสอนไว้ ดังนี้

1. คู่มือครู เป็นคำชี้แจงสำหรับครูเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนซึ่งเป็นสิ่งที่ครูต้องเตรียมและศึกษาแผนการสอนอย่างละเอียด

2. คู่มือนักเรียน เป็นคำชี้แจงสำหรับนักเรียนในการใช้ชุดการสอนเอกสารประกอบการเรียน บัตรงาน และแบบฝึกหัด

3. หน่วยการสอน จะแบ่งเป็นกี่หน่วย หน่วยหนึ่ง ๆ ควรใช้เวลานานเท่าใด ใช้เวลาเรียนเป็นคาบหรือสัปดาห์ หรือเป็นคาบตามความเหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียน
4. การกำหนดหัวเรื่อง จัดแบ่งหน่วยการสอนเป็นหัวข้อย่อย ๆ เพื่อความสะดวกแก่การเรียนรู้แต่ละหน่วยจะประกอบด้วย ประสบการณ์ในการเรียนอะไรบ้าง ผู้สอนจะกำหนดหัวข้อแต่ละหน่วยนั้นขึ้น
5. การกำหนดความคิดรอบยอดหรือหลักการเป็นสิ่งสำคัญ ต้องบอกอย่างชัดเจนว่าจะเกิดอะไรในการเรียนรู้
6. การกำหนดจุดประสงค์ในการสอน ซึ่งหมายถึง จุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีเกณฑ์การตัดสินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ให้ชัดเจน
7. การวิเคราะห์งานโดยการนำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแต่ละข้อมาวิเคราะห์กิจกรรมว่าควรทำอะไรก่อนหรือหลัง แล้วจัดลำดับกิจกรรมว่าควรทำอะไรก่อนหรือหลัง ให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
8. การลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน หลังจากพิจารณาจุดประสงค์ของแต่ละข้อว่า จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร จึงจะบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด ต้องพิจารณา กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ที่จะเสริมสร้างความสนใจและความสามารถของผู้เรียนด้วย
9. กำหนดแบบประเมินผล ครูต้องพิจารณาหาวิธีการในการประเมินผลตามจุดประสงค์ที่กำหนด
10. เลือกและผลิตสื่อการสอน ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
11. หาประสิทธิภาพของชุดการสอน เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วโดยการนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง
12. ในกรณีที่ชุดการสอนแบบกลุ่มจำเป็นต้องมีกิจกรรมสำรอง ซึ่งกิจกรรมสำรองจะต้องเตรียมไว้เสริมความรู้สำหรับเด็กที่เรียนเร็ว หรือกลุ่มที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนที่จะได้มีกิจกรรมต่อไปเป็นการส่งเสริมความรู้ได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น ซึ่งมีผลดีที่จะทำให้ไม่มีปัญหาทางการวิจัยในชั้นเรียน กิจกรรมสำรองเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับเรื่องที่เรียน กิจกรรมสำรองจะมีสิ่งที่น่าสนใจให้อ่านทำกิจกรรม

13. สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน พร้อมทั้งเฉลย

14. ศึกษารูปแบบของชุดการสอน ชุดการสอนที่ดีควรมีขนาดมาตรฐานเพื่อความสะดวกและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเก็บรักษา โดยพิจารณาในด้านประโยชน์ ประหยัด สะดวก และคงทนถาวรพร้อมทั้งความสวยงาม

15. การใช้ชุดการสอน ใช้ตามประเภทและจุดประสงค์ที่ทำขึ้น นอกจากนั้นจะต้องใช้ให้เป็นตามข้อที่กำหนดต่าง ๆ ที่วางไว้เกี่ยวกับชุดการสอนนั้น ๆ ด้วย ชุดการสอนจะมีทั้งคู่มือครู และวิธีการที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติเมื่อใช้ชุดการสอน ชุดการสอนควรเขียนให้เรียบร้อยเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของชุดการสอนสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. คู่มือการใช้ชุดการสอน เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูและนักเรียนได้ศึกษาชุดการสอนก่อนที่จะนำไปใช้ ซึ่งประกอบไปด้วยคำนำ คำสั่งหรือคำชี้แจงสำหรับการใช้ชุดการสอน บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ ได้แก่ เอกสารและสิ่งของที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีส่วนประกอบ ดังนี้

- 1) มาตรฐานการเรียนรู้
- 2) ตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้
- 3) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 4) สาระสำคัญ/ ความคิดรวบยอด
- 5) สาระการเรียนรู้
- 6) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
- 7) คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 8) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 9) การวัดและประเมินผล
- 10) สื่อ/ อุปกรณ์/ แหล่งเรียนรู้

3. เครื่องมือวัดและประเมินผล คือ เครื่องมือที่จะทำให้นักเรียนทราบถึงการพัฒนาของตนเองจากการเรียนรู้จากชุดการสอน

4. ขั้นตอนในการสร้างชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525, หน้า 18-19) ได้แบ่งขั้นตอนการสร้างชุดการสอนไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การจำแนกเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วย แยกย่อยลงไปจนถึงหน่วยระดับบทเรียน ซึ่งเป็นหน่วยที่ใช้สอนได้ 1 ครั้ง ชุดการสอนที่ผลิตขึ้น จึงเป็นชุดการสอนประจำหน่วยระดับบทเรียน คือ 1 ชุดการสอน สำหรับการสอนแต่ละครั้ง โดยส่วนที่จะต้องทำในการวิเคราะห์เนื้อหา คือ

1. การกำหนดหน่วย คือ การนำหน่วยเนื้อหาบทเรียนมากำหนดให้เห็น หน่วยระดับบทเรียน ซึ่งแต่ละหน่วย จะใช้สอนได้ประมาณ 60-80 นาที (1 คาบ ระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา หรือ 3-4 คาบระดับประถมศึกษา)
2. การกำหนดหัวเรื่อง เป็นการนำแต่ละหน่วยมากำหนดเป็นหัวเรื่องย่อย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้
3. การกำหนดความคิดรวบยอด เป็นการเขียนข้อความที่เป็นสาระสำคัญของแต่ละหัวเรื่อง

ขั้นที่ 2 การวางแผนการสอน การวางแผนการสอนเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า เมื่อครูเริ่มสอนโดยใช้ชุดการสอนจะต้องทำอะไรบ้างตามลำดับก่อนหลัง

ขั้นที่ 3 การผลิตสื่อการสอน เป็นการผลิตสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

ขั้นที่ 4 การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน เป็นการประเมินคุณภาพชุดการสอน ด้วยการนำชุดการสอนไปทดลองใช้แล้วปรับปรุงให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2541, หน้า 189-192) ได้นำเสนอขั้นตอนการสร้างชุดการสอนไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาทั้งหมดอย่างละเอียดว่าสิ่งที่จะนำมาทำเป็นชุดการสอนนั้นจะมุ่งเน้นให้เกิดหลักการของการเรียนรู้อะไรบ้างให้กับนักเรียน นำวิชาที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แล้วมาแบ่งเป็นหน่วยของการเรียนการสอน ในแต่ละหน่วยนั้นจะมีหัวข้อเรื่องย่อย ๆ รวมอยู่อีก ที่เราจะต้องศึกษาพิจารณาให้ละเอียดชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน

ในหน่วยอื่น ๆ อันจะสร้างความลับสนให้กับนักเรียนได้และควรคำนึงถึงการแบ่งหน่วย การเรียนการสอนของแต่ละวิชานั้น ควรจะเรียงลำดับขั้นตอนของความรู้และลักษณะ ธรรมชาติในวิชานั้น

2. เมื่อศึกษาเนื้อหาเนื้อหาสาระและแบ่งหน่วยการเรียนการสอนได้แล้ว จะต้อง พิจารณาตัดสินใจอีกครั้งหนึ่งว่า จะทำชุดการสอนแบบใดโดยคำนึงถึงข้อกำหนดว่านักเรียน คือใคร (Who learner) จะให้อะไรกับนักเรียน (Give what condition) จะให้ทำกิจกรรมอย่างไร (Does what activities) และจะทำได้ดีอย่างไร (How well criterion) สิ่งเหล่านี้จะเป็นเกณฑ์ ในการกำหนดการเรียน

3. กำหนดหน่วยการเรียนการสอนโดยประมาณเนื้อหาสาระที่เราจะสามารถ ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ตามชั่วโมงที่กำหนด โดยคำนึงถึงว่าเป็นหน่วยที่น่าสนุก น่า เรียนรู้ ให้ความชื่นบานแก่นักเรียน หาสื่อการเรียนได้ง่าย พยายามศึกษาวิเคราะห์ให้ละเอียด อีกครั้งหนึ่งว่าหน่วยการเรียนการสอนนี้มีหลักการหรือความคิดรวบยอดอะไร และมีหัวข้อ เรื่องย่อย ๆ อะไร อีกบ้างที่รวมกันอยู่ในหน่วยนี้ แต่ละหัวเรื่องย่อยมีความคิดรวบยอดหรือ หลักการย่อย ๆ อะไรอีกบ้างที่จะต้องศึกษา พยายามดึงแก่นของหลักการเรียนรู้ออกมาให้ได้

4. กำหนดความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่เรากำหนดขึ้นจะต้อง สอดคล้องกันกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปแนวคิดสาระและหลักเกณฑ์ที่สำคัญเพื่อเป็น แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกัน เพราะความคิดรวบยอดเป็นเรื่องของ ความเข้าใจอันเกิดจากประสาทสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม เพื่อตีความหมายออกมาเป็นพฤติกรรม ทางสมองแล้วนำสิ่งใหม่ไปเชื่อมโยงกันกับประสบการณ์เดิม เกิดเป็นความคิดรวบยอดฝัง อยู่ในความทรงจำ มนุษย์ต้องมีประสบการณ์ต่าง ๆ พอสมควรจึงจะสรุปแก่นแท้ของ การเรียนรู้เกิดเป็นความคิด

5. จุดประสงค์การเรียน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนจะต้องให้สอดคล้อง กับความคิดรวบยอด โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงความสามารถของ นักเรียนที่แสดงออกมาให้เห็นได้ภายหลังการเรียนการสอนบทเรียนแต่ละเรื่องจบไปแล้ว โดยครูสามารถวัดได้ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนี้ ถ้าครูกำหนดหรือระบุให้ชัดเจนมากเท่าใด ก็ยิ่งมีทางประสบความสำเร็จในการสอนมากเท่านั้น ดังนั้นจึงควรใช้เวลาตรวจสอบ จุดประสงค์การเรียนแต่ละข้อให้ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาสาระของการเรียนรู้

6. การวิเคราะห์งาน คือ การนำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาทำการวิเคราะห์งาน เพื่อหากิจกรรมการเรียนการสอน แล้วจัดลำดับกิจกรรมการเรียนให้เหมาะสม ถูกต้อง สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ละข้อ

7. เรียงลำดับกิจกรรมการเรียน ภายหลังจากที่เราำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาวิเคราะห์ และเรียงลำดับกิจกรรมของแต่ละข้อเพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนของการเรียนการสอน จะต้องนำกิจกรรมการเรียนของแต่ละข้อที่ทำ การวิเคราะห์งานและเรียงลำดับกิจกรรมไว้แล้วทั้งหมดนำมาหลอมรวมเป็นกิจกรรมการเรียนที่สมบูรณ์ที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในการเรียนการสอนขึ้น (Instructional Procedures) ตลอดจนการติดตามผลและประเมินผลพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาเมื่อมีการเรียนการสอนแล้ว (Performance Assessment)

8. สื่อการเรียน คือ วัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมการเรียนที่ครูและนักเรียนจะต้องกระทำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องจัดทำขึ้นและจัดหาไว้ให้เรียบร้อย ถ้าสื่อการเรียนเป็นของที่ใหญ่โตหรือมีคุณค่า ที่จะต้องจัดเตรียมมาก่อนจะต้องเขียนบอกไว้ให้ชัดเจน ในคู่มือครูเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอนว่าจะไปจัดหาได้ ณ ที่ใด เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องบันทึกเสียง และสิ่งที่เก็บไว้ไม่ได้นานเพราะเกิดการเน่าเสีย เช่น ใบไม้ พืช สัตว์ เป็นต้น

9. การประเมินผล คือ การตรวจสอบดูว่าหลังจากการเรียนการสอนแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่จุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้จะใช้วิธีการใดก็ตามแต่จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เราตั้งไว้ ถ้าการประเมินผลไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เมื่อใด ความยุติธรรมก็จะไม่เกิดขึ้นกับนักเรียน และไม่ตรงเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วย การเรียนรู้ในสิ่งนั้นจะไม่เกิดขึ้น ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมาก็เป็นการเสียสละและไม่มีคุณภาพ

10. การทดลองใช้ชุดการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบของชุดการสอนว่าจะผลิตออกมาในขนาดเท่าใด และรูปแบบของชุดการสอนจะออกมาเป็นซอง แฟ้ม หรือกล่องสุดแล้วแต่ความสะดวกในการใช้ การเก็บรักษาและความสวยงาม การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม ควรนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก ๆ ดูก่อน เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงอย่างดีแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับเด็ก ทั้งชั้นหรือกลุ่มใหญ่ โดยกำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

- 10.1 ชุดการสอนนี้ต้องการความรู้เดิมของนักเรียนหรือไม่
- 10.2 การนำเข้าสู่บทเรียนของชุดการสอนนี้เหมาะสมหรือไม่
- 10.3 การประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสับสนวุ่นวายกับนักเรียนและดำเนินไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้หรือไม่
- 10.4 การสรุปผลการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางไปสู่ความคิดรวบยอดหรือหลักสำคัญของการเรียนรู้ในหน่วยนั้น ๆ ดีหรือไม่ หรือจะต้องตรวจปรับเพิ่มเติมอย่างไร
- 10.5 การประเมินผลหลังการเรียน เพื่อตรวจสอบดูว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมนั้นให้ความเชื่อมั่นได้มากน้อยแค่ไหนกับนักเรียน
- วาริ เพ็งสวัสดิ์ (2546, หน้า 35-36) ได้แบ่งขั้นตอนในการผลิตชุดการสอน ดังนี้
1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์
 2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอนโดยประมาณ ซึ่งเนื้อหาวิชาที่ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ในหนึ่ง สัปดาห์หรือหนึ่งครั้ง
 3. กำหนดหัวเรื่องในการสอนแต่ละหน่วย ควรให้เกิดประสบการณ์เป็น 4-6 หัวเรื่อง
 4. กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการ จะต้องให้สอดคล้องกับหน่วยและ หัวเรื่อง
 5. กำหนดวัตถุประสงค์ โดยกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเลือกและผลิตสื่อการสอน
 6. กำหนดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการเลือกและผลิตสื่อการสอน
 7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมโดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมมาแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
 8. การเลือกและผลิตสื่อการสอน ผลิตสื่อการสอนของแต่ละหัวเรื่อง แล้วจัดสื่อเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องที่เตรียมไว้ ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ
 9. หาประสิทธิภาพชุดการสอน เพื่อยืนยันว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมี

ประสิทธิภาพ

10. การใช้ชุดการสอน ชุดการสอนที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้สามารถนำไปใช้สอนได้ โดยมีขั้นตอนการใช้ดังนี้

10.1 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที

10.2 ชี้แนะเข้าสู่บทเรียน

10.3 ชั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ชั้นสอน)

10.4 ชั้นสรุปผลการสอน

10.5 ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปหลังจากใช้ชุดการสอน

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ขั้นตอนในการสร้างชุดการสอน แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1) ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่ต้องการ เพื่อนำมากำหนดเนื้อหา กำหนดหัวเรื่อง กำหนดหน่วยการเรียนรู้ และกำหนดความคิดรวบยอดในการจัดทำชุดการสอน
- 2) วางแผนการสอน โดยมีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่จะสอน กำหนดวัตถุประสงค์ วิเคราะห์งานและกิจกรรม และมีการเรียงลำดับกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) ผลิตสื่อการเรียนรู้ โดยต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ แล้วนำไปประเมินหาประสิทธิภาพของชุดการสอน
- 4) การใช้ชุดการสอน ซึ่งนำชุดการสอนที่ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้แล้วนำไปใช้ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จากนั้นผู้สอนจึงนำเข้าสู่บทเรียน ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน สรุปผล และทำแบบทดสอบหลังเรียนตามลำดับ

5. คุณค่าของชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2533, หน้า 121) กล่าวถึงคุณค่าของชุดการสอนไว้ว่า

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหา และประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนเป็นนามธรรมสูง ให้เข้าใจรวดเร็วขึ้น

2. ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
4. ช่วยสร้างความพร้อม และความมั่นใจต่อผู้สอน
5. ทำให้การเรียนการสอนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน ชุดการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะมีความรู้หรือความขัดข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด
6. ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากชุดการเรียนรู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครูแม้ครูจะพูดหรือสอนไม่เก่ง ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. ในกรณีขาดครู ครูคนอื่นสามารถสอนแทนได้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เพราะเนื้อหาวิชาอยู่ในชุดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว ครูสอนแทนไม่ต้องเตรียมตัวมาก
8. สำหรับชุดการเรียนรู้รายบุคคลและชุดการเรียนรู้ทางไกล ผู้เรียนสามารถเรียนได้เองที่บ้าน

พนารัตน์ ศรีปัญญากร (2553, หน้า 59) ได้สรุปไว้ว่า ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะชุดการเรียนรู้สามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนได้เป็นอย่างดีและยังช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครู ซึ่งเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในสภาพปัจจุบันมากจากประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ดังนี้

1. ช่วยลดภาระการสอนของครู
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถของตนเองในการแสวงหาความรู้
3. ชุดการเรียนรู้สร้างความสนใจไม่เกิดการเบื่อหน่ายการเรียน
4. ส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนรู้
5. สามารถเรียนได้ตามความพร้อมของผู้เรียน
6. สามารถแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล
7. ช่วยถ่ายทอดเนื้อหาประสบการณ์ที่ซับซ้อน
8. สร้างความพร้อมให้ผู้สอน และประหยัดเวลาในการเตรียมการสอน

รัชนีพร แอนุ่น (2556, หน้า 52) ได้สรุปว่า คุณค่าชุดการสอน คือ ชุดการสอนช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถตามความถนัดของตนเอง และส่งเสริมความรับผิดชอบทั้งตนเองและกลุ่ม อีกทั้งเป็นการลดภาระของครูผู้สอน

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า คุณค่าของชุดการสอน คือ ชุดของสื่อที่สามารถนำไปใช้ในการสอนแล้วทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ครูผู้สอนถ่ายทอดความรู้ได้รวดเร็วและเข้าใจง่ายขึ้น และช่วยให้ครูผู้สอนมีความพร้อม และความมั่นใจมากยิ่งขึ้น รวมถึงช่วยให้นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

6. การหาดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน

ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง การประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ โดยประเมินจากคะแนนหลังเรียนที่เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน (เพชฌุกิจระการ, 2546, หน้า 3-4 อ้างถึงใน เกริก และจินตนา ท่วมกลาง, หน้า 14-16) สรุปว่า ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะดูถึงประสิทธิผลทางการสอนและการวัดประเมินผลทางสื่อ นั้น ตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนน การทดสอบก่อนเรียน และคะแนนการทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในทางปฏิบัติ ส่วนมากจะเน้นที่ผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจจะไม่เป็นการเพียงพอ เช่น

ในกรณีของการทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดลองการทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 18 % การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 67 % และกลุ่มที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 27 % การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 74 % ซึ่งเมื่อดูผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบหลังเรียนระหว่างกลุ่มทั้ง

สองปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะตัวแปรทดลอง (Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการทดสอบทั้ง 2 กรณีนั้นมีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณี

ดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ซึ่งคำนวณได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลอง ด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้ Hovland เสนอว่า ค่าความสัมพันธ์ของการทดลองจะสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องแน่นอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขต และประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมนั่นเอง ดัชนีประสิทธิผลมีรูปแบบในการหาค่า ดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{คะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{คะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{\text{คะแนนสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถทำได้} - \text{คะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

หรือ

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

หรือ

$$\text{ค่าดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน} - \text{คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน}}{\text{คะแนนเต็มหลังเรียน} - \text{คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน}}$$

สรุปคือ ชุดการสอน หมายถึง ชุดของสื่อที่มีความหลากหลายซึ่งนำมาจัดไว้รวมกัน โดยได้จากระบวนการผลิตที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนและกระบวนการสอนของครูให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเภทของชุดการสอนมีทั้งหมด 3 ประเภท คือ ชุดการสอนประเภทบรรยาย ชุดการสอนประเภทกิจกรรมกลุ่ม และชุดการสอนประเภทรายบุคคล โดยมีองค์ประกอบของชุดการสอนอยู่ 4 ส่วน คือ คู่มือการใช้ชุดการสอน แผนการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้และสื่อ และเครื่องมือวัดและประเมินผล ส่วนขั้นตอนในการสร้างชุดการสอนประกอบไปด้วย การศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่ต้องการ การวางแผนการสอน การผลิตสื่อการเรียน และการใช้ชุดการ นอกจากนั้นคุณค่าของชุดการยังสามารถนำไปใช้ในการสอนแล้วทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ครูผู้สอนถ่ายทอดความรู้ได้รวดเร็วและเข้าใจง่ายขึ้น และช่วยให้ครูผู้สอนมีความพร้อม และความมั่นใจมากยิ่งขึ้น รวมถึงช่วยให้นักเรียนสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

Activity-Based Learning

1. ความหมายของ Activity-Based Learning

การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน หรือในภาษาอังกฤษคือ Activity-Based Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน หรือ “การเรียนรู้เชิงรุก” (Active Learning) ซึ่งหมายถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และบทบาทในการเรียนรู้

คมเพชร นัตระศุกกุล (2530, หน้า 10) ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม คือ การนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม จะช่วยให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

วิโรจน์ ลักษณะอดิสร (ออนไลน์, 2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวคิดแบบการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity Based Learning: ABL) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้เด็กซึมซับความรู้ ความเข้าใจ ผ่านการเล่น เกม กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเน้นการกระตุ้นให้เด็กได้เข้าใจและได้รู้จักคิดเองในเนื้อหาสาระระหว่างทำกิจกรรม และเล่นเกมเพื่อให้เด็ก ๆ สามารถพัฒนาแนวคิด ความรู้เฉพาะตัวขึ้นมาเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมกลุ่มด้วยแล้วก็จะสามารถทำให้เด็กพัฒนาภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานเป็นทีม และสามารถเข้าสังคมได้อีกด้วย

ศศิธร ลิจันทรัพย์ (2556, หน้า 13) ยังได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมเป็นฐาน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

และทำความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน ผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จากการเล่นเกม การทดลอง การสร้างสรรค์ผลงาน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และมีการวางแผนในการใช้สื่อที่ดี จะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ในตัวบุคคล

2. ลักษณะของ Activity-Based Learning

1. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและตื่นตัวด้านความรู้คิด
 2. ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวของผู้เรียนมากกว่าการฟังผู้สอนในห้องเรียนและการท่องจำ
 3. มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง และยังทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียนอีกด้วย
 4. ได้ผลลัพธ์ในการถ่ายทอดความรู้ใกล้เคียงกับการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น แต่จะได้ผลที่ดีกว่าในการพัฒนาทักษะด้านการคิดและการเขียนของผู้เรียน
 5. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานมากกว่ารูปแบบที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบตั้งรับ (Passive Learning)
 6. มุ่งเน้นเรื่องความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยผ่านการอ่าน เขียน คิด อภิปรายและเข้าร่วมในการแก้ปัญหา และยังมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามลำดับขั้น การเรียนรู้ของบลูมทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย
- ซึ่งสามารถอ้างอิงได้จาก ทิศนา แคมมณี (2545, หน้า 44) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีได้นั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้
1. กิจกรรมจะต้องเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง โดยมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
 2. กิจกรรมควรมีลักษณะที่ให้ผู้เรียนร่วมกันค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
 3. กิจกรรมจะต้องประกอบไปด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการทำงาน กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการตัดสินใจ

กระบวนการสื่อสาร เป็นต้น

3. เทคนิควิธีการที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

กิจกรรมการเรียนรู้

- การอภิปรายในชั้นเรียน (Class discussion) ที่กระทำได้ทั้งในห้องเรียนปกติ และอภิปรายออนไลน์

- การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

- การโต้เถียง (Debate)

- บทบาทสมมติ (Role Play)

- การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ (Situational Learning)

- การเรียนแบบกลุ่มร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Learning Group)

- ปฏิกริยาจากการชมวิดีโอ (Reaction to a video)

- เกมในชั้นเรียน (Game)

- แกลเลอรี วอล์ค (Gallery Walk)

- การเรียนรู้โดยการสอน (Learning by Teaching)

อ้างอิง ทิศนา แคมมณี (2536) ใน ศศิธร ลิจันทร์พร (2556, หน้า 46) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้และการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม สามารถนำไปใช้ได้หลายวิธี ดังนี้

1. เกม (Game) การสอนโดยใช้เกม เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ผู้เล่นยินยอมที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไข เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ มักจะมีผลแพ้และชนะ การเล่นเกมจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีที่จะเอาชนะต่ออุปสรรคต่าง ๆ และได้ฝึกฝนเทคนิคและทักษะที่ต้องการ รวมทั้งช่วยให้การเรียนมีชีวิตชีวาและผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน

2. บทบาทสมมติ (Role-Play) การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนที่ใช้ตัวละครที่สมมติขึ้นจากสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความจริง มาใช้เป็นเครื่องมือในการสอน โดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละครนั้น ๆ และได้แสดงความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับบทบาทของตัวละครที่ได้รับออกมา วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงบทบาทของแต่ละตัวละคร

และสามารถวิเคราะห์ถึงความรู้สึก พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง

3. กรณีตัวอย่าง (Case) การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เป็นการสอนที่ใช้เรื่องราวที่เคยเกิดขึ้น มาดัดแปลงและใช้เป็นสื่อตัวอย่าง หรือใช้เป็นเครื่องมือที่ให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์ และอภิปรายร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาได้หลายรูปแบบ ผู้เรียนจะคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนเองได้รับอย่างละเอียดถี่ถ้วน นอกจากนี้ยังช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนโดยการจำลองเรื่องราวขึ้นให้เหมือนจริง หรือใกล้เคียงกับความจริงมาใช้เป็นเครื่องมือในการสอนโดยให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์และใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลจริงในสภาพการณ์นั้นมาใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกับสถานการณ์จริง ผู้เรียนจะมีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงอาจมีความเสี่ยง ประสบการณ์จากการเล่นสถานการณ์จำลอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสภาพความเป็นจริงที่ซับซ้อน

5. กลุ่มย่อย (Small Group) การใช้กลุ่มย่อยในการสอน ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการปรับตัว และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยการเรียนรู้บทบาทหน้าที่และการแก้ปัญหาตัดสินใจร่วมกัน ผู้เรียนจะได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ ความรู้ และความคิดเห็นซึ่งกันและกันด้วย

4. ขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอนแบบ Activity-Based Learning

ทิตนา แชมมณี (2545, หน้า 45) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดกิจกรรมกลุ่มไว้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำ คือ การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น การทบทวนความรู้เดิม การสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะตามมา
2. ขั้นกิจกรรม คือ การให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ลงมือทำกิจกรรมที่เตรียมไว้
3. ขั้นอภิปราย คือ การให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ความคิดความรู้สึก และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

4. **ขั้นสรุปและนำไปใช้** คือ การรวบรวมความคิดเห็นและข้อมูลต่าง ๆ จากชั้นกิจกรรมและอภิปรายมาประสานกันจนได้ข้อสรุปที่ชัดเจน รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำเอาการเรียนรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติและใช้จริงในชีวิตประจำวัน

5. **การประเมินผล** คือ การที่ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องประเมินผลดูว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

อ้างอิง สมพงษ์ จิตระดับ (2530, หน้า 43-44) ใน รัชนีกร ทัพพชัย (2552, หน้า 14-15) ได้เสนอขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. **ขั้นนำ** ได้แก่ การเริ่มบทเรียนที่น่าสนใจ การให้คำแนะนำ กติกาคำสั่งต่าง ๆ การแบ่งกลุ่ม การรับมอบหมายงานที่กำหนดให้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในขั้นต่อไปเกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ทบทวน และซักถามความเข้าใจด้วย

2. **ขั้นกิจกรรม** ได้แก่ การดำเนินบทบาท และหน้าที่หรือกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย การแยกย้ายตามกลุ่ม การเสนอความคิดเห็น การหาข้อสรุปคำตอบที่ต้องการ การเสนอผลงานและการแสดงออก

3. **ขั้นอภิปราย** ได้แก่ การซักถาม การวิพากษ์วิจารณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ และการเสนอแนววิธีการต่าง ๆ

4. **ขั้นสรุปและการนำไปใช้** ได้แก่ การประมวลเนื้อหา กิจกรรม ประสพการณ์ และความคิดเห็นใน 2 ลักษณะ คือสรุปสิ่งที่เรียนรู้ทั้งหมดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และเกิดความคิดรวบยอดเป็นหลักการแนวคิดที่ชัดเจน มีแนวทางข้อเสนอหลาย ๆ ด้านที่เป็นประโยชน์ และสามารถปฏิบัติได้

ศศิธร ลิจันทร์พร (2556, หน้า 49) ได้แบ่งรูปแบบขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมเป็นฐานดังนี้

1. ขั้นกระตุ้นและให้ประสพการณ์
2. ขั้นให้ความรู้และลงมือปฏิบัติ
3. ขั้นผลสะท้อนกลับ
4. ขั้นประเมินผล

สรุป ขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมเป็นฐาน มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ขั้นนำ คือ การเริ่มบทเรียนให้น่าสนใจ เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียน และสร้างความพร้อมก่อนรับเนื้อหาความรู้ใหม่ รวมถึงมีการให้คำแนะนำ บอกกติกา คำสั่ง และการมอบหมายงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างราบรื่น
- 2) ขั้นกิจกรรม คือ การลงมือดำเนินงานตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายที่ได้เตรียมไว้
- 3) ขั้นอภิปราย คือ การอภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้สึก และการเรียนรู้ในวิธีต่าง ๆ
- 4) ขั้นสรุปผลและนำไปใช้ คือ การประมวลผลข้อมูลจากชั้นต่าง ๆ นำมาสรุปสิ่งที่เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย และมีการกระตุ้นให้นักเรียนนำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติและใช้จริงในชีวิตประจำวัน

สรุปคือ Activity-Based Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน หรือ “การเรียนรู้เชิงรุก” (Active Learning) ซึ่งหมายถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และบทบาทในการเรียนรู้ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและตื่นตัว ด้านการรู้คิด กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวของผู้เรียนมากกว่าการฟังผู้สอน ในห้องเรียนและการท่องจำ มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง และยังทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียนอีกด้วย อีกทั้งยังได้ผลลัพธ์ในการถ่ายทอดความรู้ใกล้เคียงกับการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น แต่จะได้ผลที่ดีกว่าในการพัฒนาทักษะด้านการคิดและการเขียนของผู้เรียน รวมทั้งผู้เรียนจะมีความพึงพอใจกับการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานมากกว่ารูปแบบที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้สึกซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบตั้งรับ (Passive Learning) นอกจากนี้ Activity-Based Learning ยังมุ่งเน้นเรื่องความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยผ่านการอ่าน เขียน คิด อภิปรายและเข้าร่วมในการแก้ปัญหา และยังมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ของบลูมทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิเช่น การอภิปรายในชั้นเรียน (Class discussion) การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) การโต้เถียง (Debate) บทบาทสมมติ (Role Play) การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ (Situational

Learning) การเรียนแบบกลุ่มร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Learning Group) ปฏิบัติจากกิจกรรม วิดีทัศน์ (Reaction to a video) เกมในชั้นเรียน (Game) แกลเลอรี วอล์ค (Gallery Walk) และการเรียนรู้โดยการสอน (Learning by Teaching) โดยขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอน แบบ Activity-Based Learning มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นกิจกรรม ขั้นอภิปราย และขั้นสรุปผลและนำไปใช้

การจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P

การจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P เป็นการพัฒนาขั้นตอนหรือกระบวนการเรียนรู้มาจากรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่ผู้เรียนซึมซับภาษาได้เองโดยไม่ต้องใช้การสอนอย่างเป็นทางการ แต่อาศัยการจัดระบบและเรียงเรียงข้อมูลต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมให้เพียงพอต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความรู้ความสามารถเหล่านี้จะถูกรับรู้ไว้ในความจำระยะยาว เพื่อนำออกมาใช้ต่อไป (อัจฉรา วงศ์ไสธร, 2537, หน้า 31-35) โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 19-34) ได้สรุปองค์ประกอบการเรียนรู้ไว้ 3 ส่วน ได้แก่

1. การจัดสภาพแวดล้อมในรูปแบบของการสอนภาษาธรรมชาติ คือ การเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวม เริ่มต้นโดยการจัดพื้นที่ภายในห้องเรียนที่สามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความแตกต่างและหลากหลายได้ในเรื่องของประสบการณ์และความพร้อมในการเรียนของแต่ละบุคคล หรือแต่ละกลุ่มความสนใจ ดังนั้นการจัดห้องเรียนจึงควรเป็นสถานที่ที่นักเรียนได้อยู่ในโลกของภาษา ตัวหนังสือ สัญลักษณ์ที่มีความหมายต่อเรื่องที่เรียน มุมที่นักเรียนให้ความสนใจและสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ รวมทั้งสามารถซึมซับภาษาได้ตลอดเวลา

2. กระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติตามวัยวุฒิของนักเรียน โดยครูต้องมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวนักเรียนว่าสามารถทำงานต่าง ๆ ได้ ถ้ามีความสนใจ มีฉันทะเกิดขึ้นแล้ว พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนก็จะเกิดขึ้นเอง โดยการใช้การสังเกตตลอดเวลาจนกระทั่งทำให้เกิดประสบการณ์ตรงของครู และเป็นองค์ความรู้ด้านพัฒนาการของนักเรียน

3. การจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนที่สร้างความเข้าใจในการเรียน โดยไม่เกิดอุปสรรค หรือความคับข้องใจ และจะทำให้ครูและเด็กมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการเรียนภาษาอย่างเป็นรูปธรรม เป็นแบบแผน

โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวธรรมชาติ ได้บูรณาการวิธีการสอนต่าง ๆ จนเป็นวิธีสอนแบบ 3P หรือ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ครูนำเสนอบทเรียนในขั้นนำเสนอ (P1 = Presentation) โดยนำเสนอเป็นรูปประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร (Whole Language) ไม่แยกสอนเป็นคำ ๆ นักเรียนจะเข้าใจภาษานั้นโดยภาพรวม หลีกเลี่ยงการแปลคำ ต่อคำ การนำเสนอต้องชัดเจน และตรวจสอบจนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจสิ่งที่ครูนำเสนอ

2. ครูใช้กิจกรรมในขั้นฝึก (P2 = Practice) อย่างหลากหลาย โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกหัดและพูดในกลุ่มใหญ่ (Whole Group) ก่อน เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษา ฝึกกลุ่มย่อยโดยใช้การฝึกลูกโซ่ (Chain Drill) เพื่อให้โอกาสนักเรียนได้สื่อสารทุกคน ฝึกคู่ (Pair Work) เปลี่ยนกันถาม-ตอบ เพื่อสื่อสารตามธรรมชาติ แล้วจึงให้นักเรียนฝึกเดี่ยว (Individual) โดยฝึกพูดกับครูทีละคน การฝึกเดี่ยวนี้ครูจะเลือกนักเรียนเพียง 2-3 คน เพื่อทำเป็นตัวอย่างในแต่ละครั้ง กิจกรรมขั้นนี้จะใช้เวลา แต่นักเรียนจะได้ปฏิบัติจริง ครูเพียงแต่คอยกำกับดูแลให้การฝึกดำเนินไปอย่างมีความหมายและสนุก สนาน

3. กิจกรรมขั้นนำเสนอผลงาน (P3 = Production) เป็นขั้นที่นักเรียนจะนำภาษาไปใช้ ครูอาจจะให้ทำแบบฝึกหัด อ่านและเขียน ร้องเพลง หรือเล่นเกมที่สืบเนื่องและเกี่ยวข้องกับภาษาที่เรียนมาในขั้นที่ 1 และ 2 หรืออาจให้ทำงานเป็นการบ้านหรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่จากความคิดของนักเรียนเอง

ด้วยเหตุนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวธรรมชาติจึงนำมาสู่การพัฒนาให้เกิดเป็นวิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นวิธีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการสอนนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาที่เรียนในการสื่อสาร อันได้แก่การใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยสามารถเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม ซึ่ง สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537, หน้า 36-41) ได้เสนอขั้นตอนสำคัญของการเรียนการสอนตามแนว

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. **ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Warm up)** มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความพร้อมและอยากรู้อยากเรียนในบทใหม่ เนื้อหาจะเชื่อมโยงไปสู่สาระสำคัญของบทนั้น ๆ เมื่อครูผู้สอนเห็นว่านักเรียนมีความพร้อม เกิดความสนุก และสนใจอยากเรียนแล้ว ก็เริ่มเรียนเนื้อหาต่อไป กิจกรรมที่กำหนดไว้ในขั้นนี้มีหลากหลาย เช่น เล่นเกม ปริศนาคำทาย เพื่อทบทวนความรู้ที่เรียนมาแล้ว

2. **ขั้นนำเสนอ (Presentation)** ในขั้นนี้ครูจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่นักเรียน มีการนำเสนอศัพท์ใหม่ เนื้อหาใหม่ให้เข้าใจทั้งรูปแบบและความหมาย กิจกรรมที่กำหนดไว้ประกอบด้วย การให้ฟังเนื้อหาใหม่ ให้นักเรียนฝึกพูดตาม ในขั้นนี้ครูเป็นผู้ให้ความรู้ทางภาษาที่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ต้องการในการออกเสียง คือ Informant (ผู้ให้ความรู้) รูปแบบของภาษาจึงเน้นที่ความถูกต้อง (Accuracy) เป็นหลัก

3. **ขั้นฝึก (Practice)** ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ฝึกใช้ภาษาที่เรียนมาแล้วในขั้นนำเสนอ โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง ขณะเดียวกันก็เน้นเรื่องการใช้ภาษาให้คล่องแคล่ว (Fluency) การฝึกอาจจะฝึกทั้งชั้น เป็นกลุ่ม เป็นคู่ หรือรายบุคคล ขั้นนี้เป็นโอกาสที่ครูจะแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษา ซึ่งการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นควรทำหลังการฝึก หากทำระหว่างที่นักเรียนกำลังลองฝึกดลองถูกอยู่ ความมั่นใจที่จะใช้ภาษาให้คล่องแคล่วอาจลดลงได้ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในคู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้ มีทั้งในลักษณะที่กล่าวมานี้ และในลักษณะที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกอย่างอิสระ

4. **ขั้นการใช้ภาษา (Production)** มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนนำคำหรือประโยคที่ฝึกมาแล้วมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในรูปแบบกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว (Fluency) และเกิดความสนุกสนาน ในขั้นนี้เป็นขั้นที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม ครูคอยให้ความช่วยเหลือ ถ้านักเรียนเกิดผิดพลาด อย่าขัดจังหวะในทันทีทันใด ให้ปล่อยไปก่อน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกสบายใจในการเรียนแต่ละครั้ง กิจกรรมที่กำหนดไว้มีหลากหลาย เช่น การเล่นเกม การทำชิ้นงาน การทำแบบฝึกหัด การนำเสนอผลงาน

5. **ขั้นสรุป (Wrap up)** เป็นขั้นสุดท้ายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมง จุดประสงค์คือ เพื่อสรุปสิ่งที่ได้เรียนแล้ว กิจกรรมที่เสนอแนะไว้อาจจะเป็น

การนำเสนอรายงานของกลุ่ม ทำแบบฝึกหัดเพื่อสรุปความรู้ หรือเล่นเกมเพื่อทดสอบสิ่งที่เรียนมาแล้ว

นอกจากนั้นวิธีการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) ประกอบด้วยขั้นตอนทั้งหมด 3 ขั้นที่เรียกว่า 3P ซึ่งอาจารย์ละเอียด จุฑานันท์ ได้ประยุกต์รวมเข้ากันกับขั้นเตรียมและขั้นสรุป และ ฤชงค์ มัชฌิโม (2559, หน้า 56–57) สรุปอธิบายถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P ทั้ง 5 ขั้นตอนดังนี้

1. W แรก มาจาก Warm up ครูจะต้องทำการกระตุ้น ทบทวน ปูพื้นฐานความรู้ของนักเรียนให้พร้อมจะเรียนรู้ เป็นการเปิดใจของนักเรียน เราควรเริ่มจากความรู้ที่เขาค้นเคยมีความรู้มาก่อน ทบทวนหรือเริ่มจากง่ายไปสู่ยาก

2. ครูนำเสนอบทเรียนในขั้นนำเสนอ (P1 = Presentation) โดยนำเสนอเป็นรูปประโยคที่ใช้ในการสื่อสาร (Whole Language) ไม่แยกสอนเป็นคำ ๆ นักเรียนจะเข้าใจภาษานั้น ๆ โดยภาพรวม หลีกเลี่ยงการแปลคำต่อคำ การนำเสนอต้องชัดเจนและตรวจสอบจนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจสิ่งที่ครูนำเสนอ

3. ครูใช้กิจกรรมในขั้นฝึก (P2 = Practice) อย่างหลากหลาย โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกหัดและพูดในกลุ่มใหญ่ (Whole Group) ก่อนเพื่อให้มีความมั่นใจในการใช้ภาษา ฝึกกลุ่มย่อยโดยใช้การฝึกลูกโซ่ (Chain Drill) เพื่อให้โอกาสนักเรียนได้สื่อสารทุกคน ฝึกคู่ (Pair work) เปลี่ยนกันถาม-ตอบ เพื่อสื่อสารตามธรรมชาติแล้วจึงให้นักเรียนฝึกเดี่ยว (Individual) โดยฝึกพูดกับครูทีละคน การฝึกในปัจจุบัน ครูเลือกนักเรียนเพียง 2–3 คน เพื่อทำเป็นตัวอย่างในแต่ละครั้ง กิจกรรมขั้นนี้ใช้เวลาแต่นักเรียนจะได้ปฏิบัติจริง ครูเพียงคอยกำกับดูแลให้การฝึกดำเนินไปอย่างมีความหมายและสนุก

4. กิจกรรมขั้นนำเสนอผลงาน (P3 = Production) กิจกรรมขั้นนำเสนอผลงานเป็นขั้นที่นักเรียนจะนำภาษาไปใช้ ครูอาจจะให้ทำการบ้านหรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่จากความคิดของนักเรียนเอง ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนได้เรียนเรื่องเวลา กำหนดเวลา ถาม-ตอบเกี่ยวกับเวลาแล้วก็สามารถขีดตารางเวลาเพื่อกำหนดการเดินทางโดยสารของตนเองโดยสมมติได้ในการจัดกิจกรรมขั้นฝึกและนำเสนอผลงาน สามารถนำกิจกรรมเสริมทางภาษาที่ครูมีความถนัด เช่น เกมทางภาษา เพลงหรือกิจกรรมเกี่ยวกับจังหวะ การวาดภาพ ฯลฯ มาใช้เพื่อช่วยส่งเสริมความคิด และช่วยในการจัดการเรียนการสอนภาษาเป็นภาษาเพื่อการสื่อสาร

โดยสอนทักษะฟัง-พูด-อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน ด้วยวิธีบูรณาการทักษะที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง

5. W2 มาจากคำว่า Wrap up เป็นการสรุปความรู้ของผู้เรียนที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้เป็นผลการประเมินศักยภาพหรือผลงานของตนเองของผู้เรียน

ซึ่งจากขั้นตอนข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้น ทบทวน และปูพื้นฐานความรู้ (Warm up) โดยครูจะต้องทำการกระตุ้น ทบทวน รวมถึงปูพื้นฐานความรู้ของนักเรียนให้มีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในขั้นต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดใจของนักเรียน โดยควรเริ่มจากความรู้ที่นักเรียนคุ้นเคยหรือมีความรู้มาก่อน หรือเริ่มต้นจากสิ่งที่ย้ายไปหาสิ่งที่ยาก

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอเนื้อหาสาระ (Presentation) เป็นการนำเสนอเนื้อหาใหม่ ซึ่งครูจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูลทางภาษาแก่นักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนรับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย รูปแบบภาษา การออกเสียงคำศัพท์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกฝนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Practice) ซึ่งครูจะเป็นผู้นำในการฝึกฝนที่จะเน้นให้นักเรียนจดจำรูปแบบ ความถูกต้องของภาษา และทำความเข้าใจความหมาย รวมถึงวิธีการใช้ โดยทำการฝึกในกลุ่มใหญ่ก่อนเพื่อให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษา และเปลี่ยนเป็นกลุ่มย่อย ฝึกเป็นคู่ แล้วจึงให้นักเรียนได้ฝึกเดี่ยว แม้ว่ากิจกรรมในขั้นตอนนี้จะต้องใช้เวลา แต่นักเรียนก็ได้ปฏิบัติจริง โดยครูมีหน้าที่เพียงกำกับดูแลให้การฝึกฝนดำเนินการไปอย่างมีความหมายและเกิดความสนุกสนาน

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้หรือการบูรณาการความรู้ (Production) เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตัวเอง และครูเป็นเพียงผู้กำหนดสถานการณ์ชี้แนะ และช่วยเหลือเท่านั้น ซึ่งอาจทำเป็นแบบฝึกหัด การร้องเพลง หรือการเล่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาที่ได้เรียนมา โดยอาจทำเป็นการบ้านหรือการสร้างสรรค์ผลงานใหม่จากความคิดของนักเรียนก็ได้

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปความรู้ที่ได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ (Wrap up) คือ การสรุปองค์ความรู้ที่นักเรียนได้รับจากกระบวนการในการจัดเรียนรู้

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ

Skinner (B.F. Skinner) เกิดในมลรัฐ Pennsylvania ในปี ค.ศ. 1904 มีบทบาทสำคัญในการนำบทเรียนสำเร็จรูปและเครื่องมือมาใช้ บางคนเรียกว่า ทฤษฎีเสริมแรง การเสริมแรงเป็นการช่วยตอบสนองสิ่งเร้าให้ปรากฏขึ้นซ้ำอยู่เสมอ จนทำให้เกิดความเคยชิน สิ่งเร้าเดิม การตอบสนองเช่นเดิม ก็ตามมาคือ เกิดเป็นการเรียนรู้

1. หลักการและแนวคิดที่สำคัญของ Skinner

1.1 เกี่ยวกับการวัดพฤติกรรมตอบสนอง Skinner เห็นว่าการศึกษาจิตวิทยาควรจำกัดอยู่เฉพาะพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน และพฤติกรรมที่สังเกตได้นั้นสามารถวัดได้โดยพิจารณาจากความถี่ของการตอบสนองในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือพิจารณาจากอัตราการตอบสนอง (Response rate)

1.2 อัตราการตอบสนองและการเสริมแรง Skinner เชื่อว่าโดยปกติ การพิจารณาว่าใครเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใดนั้นจะสรุปเอาจากการเปลี่ยนแปลงการตอบสนอง (หรือพูดกลับกันได้ว่า การที่อัตราการตอบสนองได้เปลี่ยนไปนั้น แสดงว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว) และการเปลี่ยนแปลงอัตราการตอบสนองจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการเสริมแรง (Reinforcement) นั่นเอง สิ่งเร้านี้สามารถทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง ซึ่งเรียกว่าตัวเสริมแรง (Reinforcer) สิ่งเร้าใดที่ไม่ได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราการตอบสนอง จะเรียกว่าไม่ใช่ตัวเสริมแรง (Nonreinforcer)

1.3 ประเภทของตัวเสริมแรง

1.3.1 ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcer) หมายถึง สิ่งเร้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้รับหรือนำเข้ามาในสถานการณ์นั้น ๆ แล้วจะมีผลให้เกิดความพึงพอใจ และทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเข้มขึ้นขึ้น เช่น อาหาร คำชมเชย ฯลฯ

1.3.2 ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcer) หมายถึง สิ่งเร้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อตัดออกไปจากสถานการณ์นั้นแล้วจะมีผลให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนไปในลักษณะเข้มขึ้นขึ้น เช่น เสียงดัง แสงสว่างจ้า คำตำหนิ อากาศร้อนหรือเย็นจนเกินไป ฯลฯ

1.3.3 ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ (Primary Reinforcer) เป็นสิ่งเร้าที่จะสนอง

ความต้องการทางอินทรีย์โดยตรง เช่น เมื่อเกิดความต้องการอาหาร อาหารก็จะเป็นตัวเสริมแรงปฐมภูมิที่จะลดความหิวลง เป็นต้น

ลำดับขั้นของการลดแรงขับของตัวเสริมแรงปฐมภูมิ ดังนี้

1. ความสมดุลในอินทรีย์ ก่อให้เกิดความต้องการ
2. ความต้องการจะทำให้เกิดพลังหรือแรงขับ (Drive) ที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรม
3. มีพฤติกรรมเพื่อจะมุ่งสู่เป้าหมาย เพื่อให้ความต้องการได้รับการตอบสนอง
4. ถึงเป้าหมายหรือได้รับสิ่งที่ต้องการ สิ่งที่ได้รับที่เป็นตัวเสริมแรงปฐมภูมิ ตัวเสริมแรงที่จะเป็นรางวัลที่จะมีผลให้อยากทำซ้ำ และมีพฤติกรรมที่เข้มข้นในกิจกรรมซ้ำ ๆ นั้น

1.3.4 ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ โดยปกติแล้วตัวเสริมแรงประเภทนี้เป็นสิ่งเร้าที่เป็นกลาง (Natural Stimulus) สิ่งเร้าที่เป็นกลางนี้ เมื่อนำเข้าคู่กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิบ่อย ๆ เข้า สิ่งเร้าซึ่งแต่เดิมเป็นกลางก็กลายเป็นตัวเสริมแรง และจะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ จึงเรียกดั้งเดิมเป็นกลางก็กลายเป็นตัวเสริมแรง และจะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ จึงเรียกดั้งเดิมเป็นกลางก็กลายเป็นตัวเสริมแรง ตัวอย่างเช่น การทดลองของสกินเนอร์ที่ปรากฏว่า เมื่อหนูกดคานจะมีแสงไฟสว่างขึ้น และมีอาหารตกลงมา แสงไฟซึ่งแต่เดิมเป็นสิ่งเร้าที่เป็นกลาง ต่างมาเมื่อนำเข้าคู่กับอาหาร (ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ) บ่อย ๆ แสงไฟก็จะกลายเป็นตัวเสริมแรงปฐมภูมิเช่นเดียวกับอาหาร แสงไฟจึงเป็นตัวเสริมแรงทุติยภูมิ

1.3.5 ตารางการกำหนดตัวเสริมแรง (Schedules of Reinforcement)

สภาพการณ์ที่สกินเนอร์พบว่าใช้ได้ผลในการควบคุมอัตราการตอบสนอง แบ่งเป็น 4 แบบ คือ

1. Fixed Ratio เป็นแบบที่ผู้ทดลองจะกำหนดแน่นอนลงไปว่าจะให้การเสริมแรง 1 ครั้งต่อการตอบสนองกี่ครั้ง หรือตอบสนองกี่ครั้งจึงจะให้รางวัล เช่น อาจกำหนดว่า ถ้ากดคานทุก ๆ 5 ครั้ง จะให้อาหารหล่นลงมา 1 ก้อน
2. Variable Ratio เป็นแบบที่ผู้ทดลองไม่ได้กำหนดแน่นอนลงไปว่าจะต้องตอบสนองเท่าไรจึงจะได้รับตัวเสริมแรง เช่น อาจให้ตัวเสริมแรงหลังจากที่ผู้ถูกทดลองตอบสนอง ครั้งที่ 4, 9, 12, 18, 22... เป็นต้น
3. Fixed Interval เป็นแบบที่ผู้ทดลองกำหนดเวลาเป็นมาตรฐานว่า

จะให้ตัวเสริมแรงเมื่อไร เช่น อาจกำหนดว่าจะให้ตัวเสริมแรงทุก ๆ 5 นาที

4. Variable Interval เป็นแบบที่ผู้ทดลองไม่กำหนดให้แน่นอนลงไปว่าจะให้ตัวเสริมแรงเมื่อใด แต่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าจะให้การเสริมแรงกี่ครั้ง

2. ประโยชน์ที่ได้รับจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ

2.1 ใช้ในการปลูกฝังพฤติกรรม (Shaping Behavior) หลักสำคัญของทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของ Skinner คือ สามารถควบคุมการตอบสนองได้ด้วยวิธีการเสริมแรง กล่าวคือจะให้เสริมแรงเฉพาะเมื่อมีการตอบสนองที่ต้องการ เพื่อให้กลายเป็นนิสัยติดตัวต่อไป อาจนำไปใช้ในการปลูกฝังบุคลิกภาพของบุคคลให้มีพฤติกรรมตามแบบที่ต้องการได้

2.2 ใช้วางเงื่อนไขเพื่อปรับปรุงพฤติกรรม การเสริมแรงมีส่วนช่วยให้คนเรามีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ และขณะเดียวกันการไม่เสริมแรงก็จะช่วยให้ลดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้เช่นเดียวกัน

3. การนำหลักการวางเงื่อนไขการกระทำของ Skinner ไปใช้ในการเรียนการสอน

แนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งที่ได้จากทฤษฎีของ Skinner คือการตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม คือจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายในรูปแบบของพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ถ้าต้องการฝึกให้ผู้เรียนเป็นบุคคลประเภทสร้างสรรค์ก็ต้องระบุให้ชัดเจนว่าบุคคลประเภทดังกล่าว สามารถทำอะไรได้บ้าง ถ้าผู้สอนไม่สามารถตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมได้ ผู้สอนก็ไม่อาจบอกได้ว่าผู้เรียนประสบผลสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังหรือไม่ และที่สำคัญก็คือผู้สอนไม่อาจให้การเสริมแรงได้อย่างเหมาะสม

4. ความหมายของการเสริมแรง

Skinner (1974) ได้ให้ความหมายของการเสริมแรงว่าหมายถึง การให้สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ สิ่งเร้านี้เป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสดงพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้น การแสดงพฤติกรรมใด ๆ หากได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมนั้นขึ้นมาอีก

ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการเสริมแรงย่อมมีแนวโน้มทำให้ความถี่ของพฤติกรรมนั้น ลดลง และหายไปในที่สุด

ฟ็องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536) ให้ความหมายของการเสริมแรงว่าหมายถึง การที่อินทรีย์แสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเพิ่มขึ้น หรือเกิดบ่อยครั้งขึ้น มีความถี่สูงขึ้น เนื่องจากอินทรีย์ได้รับผลกรรมที่พึงพอใจหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้นแล้ว สิ่งที่อินทรีย์ได้รับ แล้วเกิดความพึงพอใจทำให้มีพฤติกรรมเพิ่มขึ้น คือ สิ่งเร้าทางบวก (Positive Stimulus)

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549) ให้ความหมายการเสริมแรงว่าหมายถึง การทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น ผลกรรมที่ทำให้พฤติกรรมมีความถี่เพิ่มขึ้น เรียกว่า ตัวเสริมแรง

จากการให้ความหมายของการเสริมแรงดังกล่าว สรุปได้ว่า การเสริมแรง หมายถึง การได้รับการกระตุ้นที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งมากขึ้น โดยใช้ การเสริมที่หลากหลาย เช่น การยกย่อง การชมเชย และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร คือ การสะสมไม้ไอศกรีม

5. ประเภทของการเสริมแรง

Skinner (1953) กล่าวว่า ในบางกรณีเราพบว่าการเสริมแรงมีอยู่ 2 ประเภท บางครั้งการเสริมแรงเป็นการเพิ่มสิ่งเร้าเพื่อให้เห็นพฤติกรรมออกมาในสถานการณ์นั้น ๆ เช่น ให้อาหาร ให้น้ำ ซึ่งเราเรียกว่าตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcer) แต่บางครั้งเป็นการเอาบางสิ่งบางอย่างออกไปจากสถานการณ์นั้น เช่น เสียงที่ดังมาก ไฟที่สว่างจ้า ความเย็นหรือร้อนมากเกินไป หรือถูกไฟฟ้าช็อต ซึ่งเราเรียกว่าตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcer) ทั้งสองกรณีเป็นการเสริมแรงเช่นเดียวกัน คือ ทำให้ความน่าจะเป็นของการตอบสนองเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถสรุปการแบ่งการเสริมแรงออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะการให้การเสริมแรง คือ

1. การให้การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง การให้ สิ่งที่พึงพอใจแก่อินทรีย์ภายหลังจากที่อินทรีย์มีพฤติกรรมตอบสนอง ซึ่งทำให้ความถี่ของพฤติกรรมมีมากขึ้น เช่น การที่หนูกดคานแล้วได้รับอาหาร หนูก็จะกดคานถี่ขึ้นเพื่อให้ได้รับอาหารอีก หรือเมื่อเด็กทำการบ้านเสร็จก่อนเวลารับประทานอาหารเย็นแล้วได้รับคำชมเชย

จากพ่อแม่ เด็กก็จะขยันทำการบ้านให้เสร็จก่อนเวลารับประทานอาหารเย็นทุกวัน

2. การให้การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง การกำจัดสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจออกไป (Aversive Stimulus) หลังจากที่ยินทรีย์แสดงพฤติกรรมตอบสนอง ทำให้มีความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะไม่ได้รับสิ่งที่ไม่พึงพอใจนั้น เช่น การทดลองปล่อยหนูเข้าไปใน Skinner's box แล้วปล่อยกระแสไฟฟ้าอ่อน ๆ ช็อตหนูอย่าง ต่อเนื่องตลอดเวลา จนกระทั่งหนูไปกดคัน การช็อตนี้จะหยุดไป หนูก็จะเข้ากดคันเพื่อไม่ให้ ถูกไฟฟ้าช็อต หรือการที่เด็กไปโรงเรียนสายแล้วถูกครูดุเป็นประจำทุกครั้งที่ เมื่อเด็กคนนั้นไม่ไป โรงเรียนสาย ครูก็เลิกดุ เด็กจะพยายามไม่ไปโรงเรียนสายอีก นั่นคือ เป็นการถอดถอนสิ่งที่ไม่พึงพอใจออก (ครูดุ) ทำให้เพิ่มพฤติกรรมนั้นมากขึ้น (ไม่ไปโรงเรียนสาย)

ฟ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536) ให้ความหมายการเสริมแรงทางลบว่าหมายถึง การที่ยินทรีย์แสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเพิ่มขึ้นหรือมีความถี่สูงขึ้น เนื่องจากอินทรีย์ ได้รับผลกรรมที่พึงพอใจหลังจากแสดงพฤติกรรมเงื่อนไข คือ สิ่งเร้าทางบวก (Positive Stimulus) ส่วนการเสริมแรงทางลบ หมายถึง การลดหรือทำลายสิ่งที่ยินทรีย์ไม่พึงพอใจ เพื่อให้อินทรีย์เกิดความพึงพอใจ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549) กล่าวว่า การเสริมแรงสามารถดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การเสริมแรงทางบวก หมายถึง การเสริมแรงที่มีผลทำให้เกิดพฤติกรรม ที่ได้รับการเสริมแรงมีความถี่เพิ่มมากขึ้น คนส่วนใหญ่มักเข้าใจสับสนว่าการเสริมแรงทางบวก และการให้รางวัล (Reward) มีความหมายเหมือนกัน แต่ความจริงแล้วการให้การเสริมแรงทางบวกนั้นทำให้พฤติกรรมมีความถี่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การให้รางวัลเป็นการให้สิ่งเร้า ต่อพฤติกรรมที่บุคคลทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามวาระ โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องทำให้ พฤติกรรมนั้นมีความถี่เพิ่มมากขึ้น

2. การเสริมแรงทางลบ หมายถึง การทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการแสดงพฤติกรรมนั้นสามารถถอดถอนสิ่งที่ไม่พึงพอใจออกไปได้ การเสริมแรงทางลบจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงหนี (Escape Behavior) หมายถึง เมื่ออินทรีย์เผชิญกับสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ อินทรีย์สามารถแสดงพฤติกรรมอื่นเพื่อถอดถอนสิ่งที่ไม่พึงพอใจ

นั้น พฤติกรรมอื่นที่แสดงออกมาเรียกว่าพฤติกรรมการหลบหนี เมื่อพฤติกรรมที่แสดงออกนั้น เกิดบ่อยครั้งขึ้นในขณะที่เผชิญสภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจ สภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจก็จะ กลายเป็นตัวเสริมแรงทางลบทันที

2.2 พฤติกรรมการหลีกเลี่ยง (Avoidance Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ เกิดขึ้นเนื่องจากได้รับสัญญาณว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงพอใจขึ้น ซึ่งบุคคลสามารถที่จะ หลีกเลี่ยงจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจนั้นได้ โดยแสดงพฤติกรรมในลักษณะอื่นออกมาแทน ถ้าพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงมีความถี่เพิ่มมากขึ้น สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจจะกลายเป็นตัวเสริมแรง ทางลบทันที

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเสริมแรงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การ เสริมแรงทางบวก ซึ่งหมายถึง การกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าที่พึงพอใจ และการเสริมแรงทางลบ คือ การกำจัดสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจออกไป โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การเสริมแรงทางบวก เพื่อปรับเจตคติและเสริมสร้างความมั่นใจในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียน เพราะเมื่อ นักเรียนได้รับสิ่งเร้าที่พึงพอใจ และการได้รับการเสริมแรงทางบวกจะส่งผลให้นักเรียนเกิด พฤติกรรมเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีความคงอยู่นานยิ่งขึ้น

6. ตัวเสริมแรง (Reinforcer)

Skinner (1974) แบ่งประเภทของตัวเสริมแรงไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ (Primary Reinforcer) หรือตัวเสริมแรงที่ไม่ต้อง วางเงื่อนไข (Unconditioned Reinforcer) หมายถึง สิ่งเร้าที่มีคุณสมบัติของการเสริมแรง ตามธรรมชาติ เป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติในตัวมันเอง เช่น น้ำ อากาศ อาหาร เป็นต้น
2. ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ (Secondary Reinforcer) หรือตัวเสริมแรงที่ต้องวาง เงื่อนไข (Conditioned Reinforcer) หมายถึง สิ่งเร้าที่มีคุณสมบัติเป็นกลาง (Neutral Stimulus) เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องผ่านกระบวนการพัฒนาคุณสมบัติของการเป็นตัวเสริมแรง เช่น เงิน คำชมเชย เป็นต้น

นอกจากนี้ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549) ได้อธิบายลักษณะตัวเสริมแรง ออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (Materials Reinforcer) ได้แก่ อาหาร ของที่

เสพได้ สิ่งของต่าง ๆ เช่น ขนม เสื้อผ้า ของเล่น เป็นต้น

2. ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcer) ได้แก่ การชมเชย การยกย่อง การยิ้ม การแตะตัว การเข้าใกล้

3. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม (Activity Reinforcer) หมายถึง การนำกิจกรรมที่ชอบทำมากที่สุดมาเสริมแรงกิจกรรมที่ชอบทำน้อยที่สุด เช่น ใช้การเล่นเกมคอมพิวเตอร์มาเสริมแรงการทำงานบ้าน ส่งผลให้มีพฤติกรรมการทำงานบ้านมากขึ้น

4. การเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร (Token Reinforcer) คือ การให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยคะแนนหรือแต้ม ซึ่งสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่น ๆ ได้

5. ตัวเสริมแรงภายใน (Covert Reinforcer) เช่น ความสุข ความพึงพอใจ ความภาคภูมิใจ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ตัวเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือตัวเสริมแรงปฐมภูมิ ซึ่งเป็นการกระตุ้นโดยใช้สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นโดยตรง และตัวเสริมแรงทุติยภูมิที่ต้องมีการผ่านกระบวนการพัฒนาคุณสมบัติก่อนนำไปใช้ในการกระตุ้นพฤติกรรม

สรุปคือ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำได้รับการกระตุ้นที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งมากยิ่งขึ้น โดยใช้การเสริมที่หลากหลาย เช่น การยกย่อง การชมเชย และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร คือ การสะสมไม้ไอศกรีม ซึ่งใช้ในการปลูกฝังพฤติกรรม (Shaping Behavior) เพื่อให้กลายเป็นนิสัยติดตัวต่อไป อาจนำไปใช้ในการปลูกฝังบุคลิกภาพของบุคคลให้มีพฤติกรรมตามแบบที่ต้องการได้ และใช้วางเงื่อนไขเพื่อปรับปรุงพฤติกรรม โดยการเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก ซึ่งหมายถึงการกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าที่พึงพอใจ และการเสริมแรงทางลบ คือ การกำจัดสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจออกไป โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การเสริมแรงทางบวกเพื่อปรับเจตคติและเสริมสร้าง ความมั่นใจในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียน เพราะเมื่อนักเรียนได้รับสิ่งเร้าที่พึงพอใจ และการได้รับการเสริมแรงทางบวกจะส่งผลให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีความคงอยู่นานยิ่งขึ้น

ความสามารถในการฟัง

1. ความหมายของการฟัง

พีระพงศ์ สุขแก้ว (2548, หน้า 107) ได้กล่าวว่า การฟัง คือ กระบวนการการรับข่าวสาร (Message) ที่มากระทบโสตสัมผัสแล้วสร้างความสำคัญหรือความหมายของข่าวสารที่ได้ยิน ผู้ฟังจะต้องมีความสามารถเข้าใจคำพูดออกมา ซึ่งต้องพิจารณาถึงจุดประสงค์ของผู้พูด ความสัมพันธ์ของประโยคที่ได้ยินกับข่าวสารของผู้พูด ตลอดจนพิจารณาถึงสังคมและวัฒนธรรมของผู้พูดด้วย

รติ หอมลดา (2553, หน้า 23) กล่าวว่า การฟังเพื่อความเข้าใจเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่ผู้ฟังรับสารและประมวลองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวจนภาษาและอวจนภาษา เพื่อเข้าใจในสิ่งที่ได้ฟัง

วสุกาญจน์ อินแสน (2554, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของการฟังว่าหมายถึง กระบวนการในการทำความเข้าใจความหมายจากสิ่งที่ได้ฟังและเข้าใจจุดประสงค์ของผู้พูด และเข้าใจรูปแบบภาษาและบริบทภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละชุมชน

บุษกร ภูภักดี (2557, หน้า 16) ได้กล่าวถึงความหมายของการฟังไว้ว่า เมื่อฟังแล้วสามารถตอบสนองจากสิ่งที่ฟังได้ เข้าใจคำศัพท์ ประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับความสนใจ ความตั้งใจ และความรู้ที่มีอยู่แล้วของผู้ฟัง

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของการฟังได้ว่า การฟัง คือ กระบวนการที่ใช้ในการรับข่าวสาร เพื่อทำความเข้าใจความหมายและสามารถตอบสนองได้จากสิ่งที่ได้ยินตามวัตถุประสงค์ของผู้พูด

2. กระบวนการในการฟัง

อวยพร พานิช และคณะ (2532, หน้า 32) กล่าวว่า การฟังเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน 5 ระดับ ได้แก่

1. การได้ยินเสียงที่กระทบโสตประสาท (Hearing)

เสียงพูดหรือเสียงใด ๆ จะผ่านหูไปกระทบประสาท ในขั้นนี้ยังไม่เรียกว่า

การฟัง (Listening) เพราะการฟังนั้นกินความไปถึงการรับรู้และเกิดความเข้าใจต่อไปด้วย

2. การมีสมาธิต่อสิ่งที่เราได้ยินนั้น (Concentration)

เมื่อเสียงกระทบโสตประสาท และเราฟังความสนใจที่จะฟัง เราก็สามารถรับรู้เรื่องราวหรือสาระที่เกิดจากเสียงนั้นได้

3. การเข้าใจสิ่งที่ได้ยิน (Comprehension)

4. การตีความสิ่งที่ได้ยินตามความคิด ความรู้ และประสบการณ์ของผู้ฟัง

(Interpretation)

5. การตอบสนองต่อสารที่ได้ยิน (Reaction)

พิระพงศ์ สุขแก้ว (2548, หน้า 108) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการฟังที่ต้องอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

1. การได้ยิน เป็นกระบวนการขั้นต้นของการฟัง ผู้ฟังต้องได้ยินเสียงก่อนเป็นอันดับแรก การกำหนดจุดสนใจ เป็นการฟังความสนใจไปสู่สิ่งที่ได้ยิน

2. การเข้าใจ เกิดจากความคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์จากสิ่งที่เคยได้ยินมาก่อน

3. การตีความ หลักรจากเข้าใจหรือรับรู้แล้วนำมาสู่ขั้นตีความ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้พูดพูดออกมาและผู้ฟังจะสามารถตีความได้ถูกต้องเพียงใด ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้ฟังเอง

4. การตอบสนอง เมื่อตีความสิ่งที่ฟังแล้ว ก็สามารถตอบสนองกลับต่อข่าวสารหรือสิ่งที่ได้ยินนั้นด้วยการพูดหรือแสดงลักษณะท่าทาง

3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟัง

ทิพพดี อ่องแสงคุณ (2539, หน้า 33) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟังไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นก่อนฟัง

กิจกรรมก่อนการฟังมีประโยชน์ต่อทั้งผู้สอนและผู้เรียน สำหรับครูผู้สอน กิจกรรมก่อนการฟัง ทำให้ผู้สอนได้ประเมินความรู้เดิมของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง รวมทั้งประเมินความรู้ทางภาษาด้วย นอกจากนั้นยังสามารถให้ความรู้ภูมิหลังที่จำเป็นต่อความเข้าใจ

ในการฟังแก่ผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ได้ฟัง เป็นต้น

สำหรับผู้เรียน กิจกรรมก่อนฟังมีจุดประสงค์เพื่อกระตุ้นความสนใจ สร้างความมั่นใจ และทำให้การฟังของผู้เรียนง่ายขึ้น

กิจกรรมก่อนการฟัง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. การเตรียมคำศัพท์ ได้แก่ การสอนคำศัพท์และสำนวนที่จำเป็นในการฟัง จุดประสงค์ของการสอนคำศัพท์ในการฟังนี้ ไม่ใช่ต้องการให้ผู้เรียนท่องจำคำศัพท์ได้ แต่ต้องการให้ผู้เรียนรู้ความหมายเพื่อฟังให้เข้าใจ

2. ทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟัง ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมต่อไปนี้เป็นกิจกรรมทบทวนความรู้เดิม

2.1 ให้ทำแบบทดสอบสั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นแบบถูก-ผิด (True-False) แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) หรือการตอบคำถามสั้น ๆ (Short Answer)

2.2 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปราย

2.3 ให้ผู้เรียนอ่านข้อความสั้น ๆ ที่สัมพันธ์กับเรื่องที่จะฟัง แล้วตอบคำถามและอภิปราย

2.4 ให้ผู้เรียนระดมความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟังซึ่งอาจเกี่ยวกับคำศัพท์ ประสบการณ์ ความเข้าใจ การทำผังความคิด เป็นต้น

3. ให้ผู้เรียนทายว่า เนื้อหาที่นักเรียนจะได้ฟังเกี่ยวกับเรื่องอะไร โดยกิจกรรมที่จัดในขั้นนี้จะเหมือนกับในขั้นทบทวนความรู้ คือ ให้ทำแบบทดสอบสั้น ๆ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปราย ระดมสมอง

2. ชั้นระหว่างฟัง

กิจกรรมระหว่างการฟังเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนทำระหว่างฟัง หรือทันทีที่ฟังจบ ในการจัดกิจกรรม ระหว่างฟังผู้สอนต้องระลึกถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ควรให้ผู้เรียนฟัง 3 ครั้ง โดยครั้งแรกเพื่อให้ผู้เรียนปรับตัวกับสำเนียงและความเร็วของผู้พูด ถ้าผู้สอนจะตั้งคำถาม ควรจะเป็นคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจแบบกว้าง ๆ ส่วนการฟังครั้งที่สองเป็นการฟังเพื่อหารายละเอียดเพิ่มขึ้น และการฟังครั้งที่สามควรเป็นการฟังเพื่อให้ผู้เรียนหาคำตอบ

2. การฟังควรแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ชั้นแรกฟังแบบคร่าว ๆ

(Extensive Listening) เพื่อจับใจความสำคัญ หลังจากนั้นให้ฟังเพื่อหารายละเอียด (Intensive Listening)

3. ถ้าข้อความที่ให้ผู้เรียนฟังเป็นข้อความที่ยาว ควรแบ่งออกเป็นตอนสั้น ๆ และตรวจสอบความเข้าใจทีละขั้นตอน

4. ถ้านักเรียนต้องเขียนตอบในระหว่างฟัง หรือเมื่อฟังจบ ครูต้องให้นักเรียนอ่านข้อความที่จะฟังก่อนการฟัง และต้องแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจคำสั่ง ดังนั้น ผู้สอนจึงควรอธิบายคำสั่ง

5. แบบฝึกหัดที่ให้ทำ ควรมีงานเขียนให้น้อยที่สุด

6. ให้นักเรียนฟังหรืออ่านคำถามก่อนการฟัง

7. ให้ผลป้อนกลับทันที

3. ขั้นหลังฟัง

กิจกรรมหลังการฟังมี 2 แบบคือ กิจกรรมที่เกี่ยวกับปฏิกิริยาตอบสนองต่อข้อความที่ฟัง และการวิเคราะห์ลักษณะทางภาษาที่ปรากฏในข้อความ สำหรับกิจกรรมเกี่ยวกับปฏิกิริยาตอบสนองต่อข้อความที่ได้ฟังนั้น อาจจะทำให้ผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ฟัง ทำผังความรู้ เขียนสรุป ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ฟัง แสดงบทบาทสมมติ แสดงละคร เป็นต้น ในด้านภาษาครูอาจจะให้ทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ได้ฟัง เช่น นำคำมาแต่งประโยค แต่งเป็นเรื่อง เป็นต้น

กฤษยา แสงเดช (2548, หน้า 133) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการฟัง ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมก่อนการสอนทักษะการฟัง

1.1 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการสอนให้พร้อม เช่น ของจริง ของจำลอง บัตรภาพ บัตรคำ เทปบันทึกเสียง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 เสนอคำศัพท์ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ ที่จะทำการสอนการฟังให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด เช่น การใช้รูปภาพ การแสดงอาการ หรือท่าทางประกอบการอธิบายคำศัพท์

1.3 ผู้สอนอาจจะทบทวนคำศัพท์ประจำบทเรียนที่ผ่านมาแล้ว โดยการจัดทำรายการคำศัพท์หรือวลี เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนคำศัพท์ที่ผู้เรียนจะได้ฟังจากเทปบันทึกเสียง

เช่น การขีดเส้นใต้ การทำเครื่องหมายกำกับ เป็นต้น

1.4 ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนอ่านคำถามเตรียมไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการฟังเรื่องราว แต่มีข้อจำกัดคือในบางครั้งผู้เรียนมุ่งฟังเฉพาะเพื่อตอบคำถามเท่านั้น ผู้เรียนจะไม่สนใจในสาระปลีกย่อยอื่น ๆ อาจทำให้การฟังไม่สามารถทราบข้อมูลได้ครบถ้วน

2. การจัดกิจกรรมระหว่างการสอนทักษะการฟัง

การจัดกิจกรรมระหว่างการสอนการฟังนั้น สิ่งที่สำคัญ คือ ขอให้ผู้เรียนต้องเขียนมากนัก แม้แต่การให้ผู้เรียนอ่านเพื่อตอบคำถาม True / False หรือตอบคำถามแบบเลือกตอบก็ตาม เพราะจะทำให้การฟังของผู้เรียนขาดความเข้าใจที่สมบูรณ์ ผู้เรียนจะไปสนใจในสิ่งอื่น ๆ กิจกรรมที่น่าจะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมระหว่างการสอนทักษะการฟัง ได้แก่

1. Checking things in a picture ผู้เรียนมีรูปภาพแต่ละ 1 ภาพ และจะดูภาพของตนเอง ในขณะที่ผู้สอนกำลังอ่านข้อความอยู่นั้น แล้วกาเครื่องหมายลงบนบริเวณภาพที่กำหนด

2. Putting pictures in order ผู้เรียนมีรูปภาพคนละ 1 ชุด ผู้สอนอ่านข้อความ ผู้เรียนเรียงภาพที่กล่าวถึงโดยการเขียนหมายเลขกำกับภาพ

3. Choosing a picture การเลือกรูปภาพที่ตรงกับคำบรรยายที่ผู้สอนกำลังกล่าวถึงอาจทำเครื่องหมายใต้ภาพหรือเขียนชื่อให้ตรงกับภาพ เป็นต้น

4. Completing Grids and Charts ให้ผู้เรียนเติมข้อความที่สมบูรณ์ เช่น การเติมชื่อคน ชื่อสัตว์ สิ่งของ ซึ่งเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา

5. Guessing and Predicting การเดาและคาดการณ์ ขณะที่ผู้เรียนกำลังฟังเรื่องราวจากครูอยู่นั้น

4. จุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟัง

จุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟัง มีดังนี้

- 4.1 ฟังแล้วสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้
- 4.2 ฟังข้อความแล้วจับใจความสำคัญได้
- 4.3 ฟังแล้วพูดออกความเห็นได้
- 4.4 ฟังแล้วสรุปสิ่งที่ฟังได้

- 4.5 ฟังแล้วสรุปความหมายได้
- 4.6 ฟังเพื่อหาข้อมูลเฉพาะ
- 4.7 เรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังได้

5. การวัดประเมินผลทักษะการฟังภาษาอังกฤษ

5.1 ระดับความสามารถในการฟัง

อัจฉรา วงศ์โสธร (2544, หน้า 247-248) ได้เสนอการประเมินผลความสามารถในการฟัง มีทั้งหมด 7 ระดับดังนี้

ระดับที่ 1 ทราบแต่เพียงว่า ข้อความที่ได้ยินเป็นภาษาอังกฤษ โดยไม่เข้าใจว่าสิ่งที่ได้ยินเกี่ยวข้องกับอะไร อาจพอทราบคำเดียว ๆ บางคำที่ได้ยิน โดยที่ผู้พูดกล่าวซ้ำ

ระดับที่ 2 เมื่อมีผู้มาพูดด้วยตัวต่อตัวอย่างซ้ำ ๆ และมีการกล่าวซ้ำ ก็พอจะเข้าใจว่าข้อความที่ได้ยินเกี่ยวกับอะไร แต่ไม่เข้าใจข้อความต่อเนื่องทั้งหมด อาจจะเข้าใจบางข้อความง่าย ๆ ที่ท่องจำได้ เช่น เพื่อทักทาย ได้แก่ Hello

ระดับที่ 3 เมื่อมีผู้มาพูดด้วยตัวต่อตัวซ้ำ ๆ และมีการกล่าวซ้ำก็จะเข้าใจว่าพูดเกี่ยวกับอะไร เมื่อมีผู้ตอบคำถามที่ตนเป็นผู้ถาม พอที่จะบอกได้ว่า บทสนทนาของเจ้าของภาษานั้นเกี่ยวข้องกับอะไรแต่จะฟังผิดบ่อยครั้ง ถ้าไม่เห็นตัวผู้พูด เช่น ฟังวิทยุ เทป และโทรทัศน์

ระดับที่ 4 เมื่อฟังอย่างตั้งใจก็จะสามารถเข้าใจข้อความที่มีผู้มาพูดอย่างชัดเจนโดยไม่ใช้ศัพท์สำนวน slang ยังต้องให้ผู้พูดกล่าวซ้ำในบางตอน และยังไม่เข้าใจในรายละเอียดบางตอน แต่พอที่จะนำเนื้อความอื่น ๆ มาปะติดปะต่อกันเพื่อให้ช่วยเข้าใจได้ แต่จะยังไม่เข้าใจภาษาพูดแบบชาวบ้านที่มีการพูดกำกวมย่อ และใช้เสียงเร็ว ๆ และเมื่อเสียงไม่ชัด ความสามารถในการฟังยังไม่มากพอที่จะชื่นชมวิธีการพูดแบบหรุ ๆ พลิกแพลงหรืออารมณ์ขันที่ผู้พูดสอดแทรกไว้

ระดับที่ 5 มีความสามารถพอที่จะเข้าใจเจ้าของภาษาพูดในสาขาวิชาที่ตนเรียนทั้ง ๆ ที่การพูดนั้นมิใช่เป็นการพูดตัวต่อตัว พอที่จะเข้าใจเนื้อหาที่สำคัญได้ แต่ยังมี ความลำบากในการฟังข้อโต้แย้งที่ซับซ้อนในการอภิปราย และต้องขอให้มีการถามซ้ำ ยังไม่

ค่อยเข้าใจในภาษาพูดแบบในชีวิตประจำวันที่เจ้าของภาษาใช้ แต่พอจะแยกสัทภาษา (Style) ต่าง ๆ ได้ และพอจะเข้าใจเสียงแปร่งที่ไม่ใช่เสียงแบบมาตรฐานได้ ถึงแม้ว่าจะไม่เข้าใจคำพูด บางตอน

ระดับที่ 6 ถ้าฟังด้วยความตั้งใจก็จะสามารถเข้าใจภาษาพูดทุกแบบ เหมือนกับเจ้าของภาษาที่มีพื้นภูมิหลัง (Background) เดียวกัน เช่น ภาษาพูดแบบเร็ว ๆ มีความถี่สูง พูดในเรื่องต่าง ๆ และด้วยสัทภาษาแบบต่าง ๆ และมีน้อยครั้งที่จะไม่สามารถ เข้าใจข้อความที่เจ้าของภาษาพูดติดต่อกันเพราะน้ำเสียงที่ใช้

ระดับที่ 7 สามารถเข้าใจภาษาพูดทุกลักษณะที่เจ้าของภาษาที่มีพื้น ภูมิหลัง (Background) เดียวกัน เช่น บทสนทนาเร็ว ๆ มีความถี่และสัทภาษาต่าง ๆ กัน และมี หัวเรื่องต่าง ๆ กัน สามารถเข้าใจความเกือบทั้งหมดที่ได้ยิน โดยข้อความนั้นๆ เป็นเรื่องที่ตน ไม่มีประสบการณ์มาก่อน ความสามารถในระดับนี้เป็นความสามารถสำหรับผู้ที่เคยอาศัยอยู่ใน ต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนมีความคุ้นเคย กับภาษาและใช้ในการดำเนินชีวิตในประเทศนั้น

6. การทดสอบทักษะการฟัง

กรมวิชาการ (2546, หน้า 249) ได้กล่าวถึงการทดสอบทักษะการฟัง ดังนี้

1. การทดสอบการจับใจความสำคัญของการพูด (Skimming) เช่น
 - 1.1 ฟังข่าวแล้วให้นักเรียนเขียนชื่อบุคคลและสถานที่ที่ได้ยินจากข่าว
 - 1.2 ฟังผู้สอนเล่าเรื่องหรือนิทานที่คุ้นเคยแล้วให้นักเรียนตั้งชื่อเรื่อง
 - 1.3 ฟังผู้สอนเล่า อธิบายสถานที่ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ โดย ให้นักเรียนเขียนสิ่งที่ผู้สอนเล่า หรือถามโต้ตอบกัน
 - 1.4 ฟังเทปบันทึกจากรายการวิทยุ เช่น ข่าวทั่วไป ข่าวกีฬา พยากรณ์ อากาศ แล้วให้นักเรียนบอกว่าเป็นรายการประเภทใด
2. การทดสอบความเข้าใจข้อความ (Oral Comprehension)

แบบทดสอบความเข้าใจในการฟังที่เป็นมาตรฐานมักจะมีการทดสอบ ความเข้าใจข้อความอยู่ด้วย การทดสอบความเข้าใจในการฟังสามารถวัดได้ทั้งเป็นหน่วย ความหมายย่อยและความเข้าใจสารโดยรวม เช่น

- ชื่อเรื่อง
- 2.1 การทดสอบหน่วย
 - 2.2 การฟังอย่างคร่าว ๆ เพื่อจับคำศัพท์ที่รู้ความหมาย
 - 2.3 การจับใจความสำคัญ โดยการ
 - 2.3.1 ฟังเรื่องราวหรือนิทาน สถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ แล้วตั้งชื่อเรื่อง
 - 2.3.2 ฟังบทความแล้วสรุปบทความด้วยการเขียนหรือตอบด้วย True or False
 - 2.3.3 ฟังแถบบันทึกเสียงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน แล้วบอกว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
 - 2.3.4 ฟังบทสนทนาแล้วเลือกภาพที่ตรงกับบทสนทนานั้น ๆ
 3. การทดสอบการรับข้อมูล เช่น
 - 3.1 ให้ฟังข้อความแล้วกรอกข้อมูล หรือทำเครื่องหมายแสดงเส้นทางจุดหมายปลายทางลงในตารางหรือแผนที่
 - 3.2 สมมติให้นักเรียนอยู่ในสถานการณ์ แล้วสรุปข้อความจากสิ่งที่ได้ยิน
 - 3.3 ให้ผู้เรียนฟังเฉพาะข้อความที่ต้องการ และจดบันทึกไว้
 4. การทดสอบการถ่ายทอดคำพูดหรือเรื่องราว (Transfer the Oral Messages) ปรากฏในชีวิตจริง คือ ทักษะการรับสารและถ่ายทอดออกเป็นทักษะการส่งสาร เช่น สมมติให้นักเรียนได้รับโทรศัพท์ฝากข้อความแล้วให้จดบันทึกไว้ หรือให้นำไปส่งข่าวต่อด้วยการพูดก็ได้ ซึ่งถ้าวัดเฉพาะทักษะการรับสาร ก็อาจถ่ายทอดเป็นภาษาแม่ได้ รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้กับนักเรียนระดับสูงได้ หรือผู้สอนเล่าเรื่องให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนไปเล่าต่อให้เพื่อนฟังแล้วบันทึกเทปไว้สำหรับให้คะแนนในภายหลัง
 5. การเขียนตามคำบอก (Dictation)

แบบทดสอบการเขียนตามคำบอก สามารถทำนายความชำนาญทางภาษาที่มีอยู่ได้ และผู้สอนสามารถทราบปัญหาของนักเรียนในด้านโครงสร้าง

สรุปคือ ความสามารถในการฟัง คือ กระบวนการที่ใช้ในการรับข่าวสาร เพื่อทำความเข้าใจความหมายและสามารถตอบสนองได้จากสิ่งที่ได้ยินตามวัตถุประสงค์ของผู้พูด

จุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟัง มีจุดประสงค์คือการศึกษาที่ผู้เรียนฟังแล้วสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ จับใจความสำคัญได้ พูดย่อออกความเห็นได้ สิ่งที่ได้ฟังได้ สรุปความหมายได้ เพื่อหาข้อมูลเฉพาะ และเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังได้ โดยการประเมินผลความสามารถในการฟัง มีทั้งหมด 7 ระดับ ดังนี้ ระดับที่ 1 ทราบแต่เพียงว่า ข้อความที่ได้ยินเป็นภาษาอังกฤษ โดยไม่เข้าใจว่าสิ่งที่ได้ยินเกี่ยวข้องกับอะไร ระดับที่ 2 เมื่อมีผู้มาพูดด้วยตัวต่อตัวอย่างช้า ๆ และมีการกล่าวซ้ำก็พอจะเข้าใจว่าข้อความที่ได้ยินเกี่ยวข้องกับอะไร ระดับที่ 3 เมื่อมีผู้มาพูดด้วยตัวต่อตัวช้า ๆ และมีการกล่าวซ้ำก็จะเข้าใจว่าพูดเกี่ยวกับอะไร พอที่จะบอกได้ว่า บทสนทนาของเจ้าของภาษานั้นเกี่ยวข้องกับอะไรแต่จะฟังผิดบ่อยครั้ง ระดับที่ 4 เมื่อฟังอย่างตั้งใจจะสามารถเข้าใจข้อความที่มีผู้มาพูดอย่างชัดเจนโดยไม่ใช้ศัพท์สำนวน slang ยังต้องให้ผู้พูดกล่าวซ้ำในบางตอน และยังไม่เข้าใจในรายละเอียดบางตอน แต่พอที่จะนำเนื้อความอื่น ๆ มาปะติดปะต่อกันเพื่อให้ช่วยเข้าใจได้ ระดับที่ 5 มีความสามารถพอที่จะเข้าใจเจ้าของภาษาพูดในสาขาวิชาที่ตนเรียนทั้ง ๆ ที่การพูดนั้นมิใช่เป็นการพูดตัวต่อตัว พอที่จะเข้าใจเนื้อหาที่สำคัญได้ แต่ยังมีความลำบากในการฟังข้อโต้แย้งที่ซับซ้อนในการอภิปราย และต้องขอให้มีการถามซ้ำ ระดับที่ 6 ถ้าฟังด้วยความตั้งใจจะสามารถเข้าใจภาษาพูดทุกแบบเหมือนกับเจ้าของภาษาที่มีพื้นภูมิหลัง (Background) ระดับที่ 7 สามารถเข้าใจภาษาพูดทุกลักษณะที่เจ้าของภาษาที่มีพื้นภูมิหลัง (Background) เดียวกัน โดยข้อความนั้นๆ เป็นเรื่องที่ตนไม่มีประสบการณ์มาก่อน และในส่วนของการจัดการเรียนรู้ทักษะการฟัง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ขั้นก่อนฟัง ขั้นระหว่างฟัง และขั้นหลังฟัง ซึ่งวัดได้จากการทดสอบทักษะการฟัง เช่น การทดสอบการจับใจความสำคัญของการพูด (Skimming) การทดสอบความเข้าใจข้อความ (Oral Comprehension) การทดสอบการรับข้อมูล ทดสอบการถ่ายทอดคำพูดหรือเรื่องราว (Transfer the Oral Messages) ปรากฏในชีวิตจริง และการเขียนตามคำบอก (Dictation) เป็นต้น

ความสามารถในการพูด

1. ความหมายของการพูด

กัลยาณี ภูเจริญ (2555, หน้า 28) กล่าวว่า การพูด คือ การเกิดปฏิสัมพันธ์ทางภาษาตั้งแต่บุคคล 2 บุคคลขึ้นไป มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อสื่อความหมายตาม

ความต้องการของผู้พูด การพูดจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อผู้พูดสามารถออกเสียง ใช้สำเนียง สำนวนภาษาและถ้อยคำได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งมีการแสดงออกทางท่าทางสอดคล้อง เหมาะสมกับความหมายที่ต้องการด้วย

จิราพร พวงประดิษฐ์ (2556, หน้า 40) กล่าวว่า ความสามารถในการพูด ภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการใช้องค์ประกอบของภาษาและการสื่อสารด้วย คำพูดภาษาอังกฤษให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยมีความถูกต้องทั้งในด้านไวยากรณ์และมีความคล่องแคล่วในการพูด เพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ตัวเองถ่ายทอด ให้ผู้ฟังเข้าใจและแปลความหมายได้อย่างถูกต้องสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของผู้พูด

ประทุมพร คำวัน (2559, หน้า 7) กล่าวว่า การพูด หมายถึง การสนทนา ชักถาม ได้ตอบกับคู่สนทนา การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อนและเกิดจากการฝึกฝนอย่าง สม่ำเสมอ และเป็นกระบวนการสื่อความหมายที่ทำให้ผู้พูดและผู้ฟังเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ในข้อมูลหรือจุดประสงค์ของการพูด

กล่าวโดยสรุปคือ การพูด หมายถึง การใช้ภาษาในการสื่อสารกับบุคคลอื่น เพื่อให้ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้ตรงตามความหมายและความต้องการ รวมถึงเป็นการ ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง ซึ่งผู้พูดมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถมีทักษะทางภาษา สามารถออกเสียง ใช้สำเนียง สำนวนและถ้อยคำได้ถูกต้อง

2. องค์ประกอบของการพูด

Oller (1979, หน้า 320-326) แบ่งองค์ประกอบของการพูดออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. สำเนียง
2. คำศัพท์
3. ไวยากรณ์
4. ความคล่องแคล่ว
5. สามารถเข้าใจคำพูดคนอื่น

ฐปทอง กว้างสวาสดี (2545, หน้า 18) ได้แยกองค์ประกอบความสามารถทางการ สื่อสาร คือ

1. ความสามารถทางด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้าง (Grammatical Competence)

หมายถึง ความรู้ทางด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้างทางด้านภาษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ คำศัพท์โครงสร้างของคำ ประโยคตลอดจนการสะกดและการออกเสียง

2. ความสามารถทางด้านสังคม (Socio-linguistic Competence) หมายถึง การใช้คำและโครงสร้างประโยคได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของสังคม เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การถามทิศทางและข้อมูลต่าง ๆ และการใช้ประโยคคำสั่ง เป็นต้น

3. ความสามารถในการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อสื่อความหมายด้านการพูดและการเขียน (Discourse Competence) หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมระหว่างโครงสร้างภาษา (Grammatical Form) กับความหมาย (Meaning) ในการพูดและการเขียนตามรูปแบบและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

4. ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย (Strategic Competence) หมายถึง การใช้เทคนิคเพื่อให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการสื่อสารด้านการพูด ถ้าผู้พูดมีกลวิธีในการที่จะไม่ทำให้การสนทนานั้นหยุดลงกลางคัน เช่น การใช้ภาษาท่าทาง (Body Language) การขยายความโดยใช้คำศัพท์คำอื่นที่ผู้พูดนึกไม่ออก เป็นต้น

3. ระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ

Carroll (1980) อ้างถึงใน กัลยาณี ภูเจริญ (2555, หน้า 29) ได้แบ่งความสามารถในการพูดออกเป็น 9 ระดับ ดังนี้

1. ระดับผู้ไม่สามารถใช้ภาษาได้เลย (Non-user)
2. ระดับผู้ใช้ภาษาได้เพียงเล็กน้อย (Intermittent)
3. ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัดมาก (Extremely Limited) คือ พูดได้ตะกุกตะกัก เข้าใจในบทสนทนาแบบเร็วได้เพียงเล็กน้อย ไม่สามารถพูดคุยเป็นเรื่องเป็นราวได้ต่อเนื่อง แต่สามารถจับใจความสำคัญได้
4. ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัด (Marginal) คือ สามารถโต้ตอบสนทนาได้ แต่ไม่สามารถพูดเสนอแนะ หรืออภิปรายได้ มีข้อจำกัดในการสนทนา ขาดความคล่องแคล่ว ถูกต้อง แต่ยังสามารถสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันได้
5. ระดับผู้ใช้ภาษาได้ปานกลาง (Modest) คือ สามารถสื่อสารใจความสำคัญในบทสนทนาได้ แต่ยังไม่ใช้ไวยากรณ์ผิดพลาด ติดตามหรือทบทวนข้อความเพื่อให้ได้ข้อความ

ที่ชัดเจน ขาดความคล่องแคล่ว สามารถเป็นผู้นำในการสนทนาได้ แต่ยังไม่น่าสนใจเพราะขาดลีลาทางภาษา

6. ระดับผู้ใช้ภาษาได้ค่อนข้างดี (Competent) คือ ผู้พูดสามารถพูดในหัวข้อที่ต้องการได้ เปลี่ยนเรื่องได้ หยุดการสนทนาเป็นครั้งคราว สามารถเริ่มเรื่องสนทนาได้

7. ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดี (Good) คือ ผู้พูดสามารถเล่าเรื่องได้ชัดเจน และมีเหตุผลสนทนาได้อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่คล่องแคล่วมากนัก สามารถติดตามการสนทนา มีการพูดซ้ำข้อความเดิมบ้าง แต่สามารถโต้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดีมาก (Very Good) คือ ผู้พูดสามารถอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำการสนทนาดำเนินเรื่องต่อไป และขยายความได้ตามความจำเป็น แสดงอารมณ์ขัน และโต้ตอบด้วยน้ำเสียงและท่าทางที่เหมาะสม

9. ระดับผู้เชี่ยวชาญในการใช้ภาษา (Expert) คือ ผู้พูดสามารถพูดได้เหมือนเจ้าของภาษา สนทนาในหัวข้อต่าง ๆ และสามารถจับใจความสำคัญได้

ส่วน Valette และ Disick (1972) อ้างถึงใน กัลยาณี ภูเจริญ (2555, หน้า 29) แบ่งระดับความสามารถในการพูดออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ขั้นกลไก ผู้พูดสามารถเลียนแบบเสียง ระดับเสียง ออกเสียงตามแบบเจ้าของภาษาได้ สามารถท่องจำประโยค ข้อความ บทสนทนา ที่เรียนมาแล้วโดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจคำเหล่านั้น

2. ขั้นความรู้ ผู้พูดสามารถพูดเกี่ยวกับสิ่งที่เคยเรียนมาโดยใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้อง

3. ขั้นถ่ายโอน ผู้พูดสามารถนำกฎไวยากรณ์ที่เรียนมาแล้ว สร้างรูปประโยคใหม่ๆ ในเวลาที่พูดได้

4. ขั้นสื่อสาร ผู้พูดสามารถแสดงความคิดเห็น ความต้องการให้ผู้อื่นรู้ได้ โดยเน้นความคล่องแคล่ว ความเข้าใจ มีความสามารถในการสื่อความได้มากกว่าความถูกต้องทางไวยากรณ์

5. ขั้นวิพากษ์วิจารณ์ ผู้พูดสามารถใช้ลีลาการพูด น้ำเสียง คำ และสำนวนเหมาะสมกับสถานการณ์

4. การพัฒนาทักษะการพูด

การพัฒนาทักษะการพูดเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝน ดังนั้น Byrne (1986, หน้า 10-11) กล่าวว่า การสอนการพูดจำเป็นต้องฝึกผู้เรียน 2 อย่าง คือ

1. ฝึกในการใช้ส่วนที่คงที่ของภาษา ได้แก่ เสียงและรูปแบบไวยากรณ์และคำศัพท์
2. โอกาสสำหรับแต่ละคนได้แสดงออก ผู้สอนต้องให้ความสนใจในเรื่องความถูกต้องและความคล่องแคล่วในขั้นที่แตกต่างกันของระดับการเรียนรู้ ในขั้นต้นควรเน้นความถูกต้อง ส่วนในขั้นสูงควรเน้นความคล่องแคล่ว

การพัฒนาความสามารถในการพูดเป็นบ่อเกิดที่ดีของแรงจูงใจสำหรับผู้เรียน สิ่งที่ผู้สอนควรคำนึง คือ

1. พยายามหาวิธีแสดงต่อผู้เรียนว่าพวกเขากำลังพัฒนาภาษาตลอดเวลา โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นครั้งคราว เช่น เกมหรือการอภิปราย เพื่อให้พวกเขาเห็นว่าพวกเขาสามารถใช้ภาษาได้มากแค่ไหน
2. ในการฝึกควบคุมนั้นผู้สอนจะต้องเลือกกิจกรรมและแก้ไขข้อผิดพลาดในโอกาสที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้รับการคลายเครียด
3. แสดงให้ผู้เรียนรู้ว่าจะได้สิ่งที่พวกเขาารู้เพียงเล็กน้อยได้อย่างไร บางครั้งพวกเขาไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้เพราะว่าไม่มีภาษาที่แม่นยำอยู่ในใจ จึงจำเป็นต้องใช้การถอดความและการแสดงออกที่เปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการพูดเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนา โดยฝึกให้ด้านของการออกเสียง การใช้คำศัพท์ และไวยากรณ์ให้ถูกต้อง ซึ่งมีขั้นตอนที่เริ่มจากความถูกต้องของการใช้ภาษาและนำไปสู่การใช้ให้เกิดการใช้ภาษาอย่างคล่องแคล่วต่อไป

5. การประเมินความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษ

สุภัทร อักษรานุเคราะห์ (2532) อ้างถึงใน กัลยาณี ภูเจริญ (2555, หน้า 30) ได้เสนอการวัดและประเมินผลความสามารถในการพูดไว้ดังนี้

1. การอธิบายรูปภาพ
2. การสนทนาเป็นคู่ ๆ โดยผู้สอนกำหนดสถานการณ์ให้

3. การสำรวจกิจกรรมแล้วรายงานหน้าชั้น

4. การสัมภาษณ์เป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม โดยผู้สอนกำหนดสถานการณ์ให้

5. การบรรยายเรื่องราวโดยใช้จินตนาการของตนเองหรือจากประสบการณ์จริง

กาญจนา ปราบพาล (2530) อ้างถึงใน กัลยาณี ภูเจริญ (2555, หน้า 30) ได้สรุปการวัดความสามารถทางการพูดไว้ 3 ประการได้แก่

1. การพูดคุย

2. การสัมภาษณ์

3. การแสดงบทบาทสมมติ

สรุปได้ว่า การประเมินความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษสามารถใช้การบรรยาย การสนทนาโต้ตอบ การสัมภาษณ์ การพูดคุยในหัวข้อที่กำหนด และการแสดงบทบาทสมมติ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้สอนว่าวิธีการใดมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและตัวนักเรียน

สรุปได้ว่า ทักษะการพูด หมายถึง การใช้ภาษาในการสื่อสารกับบุคคลอื่น เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้ตรงตามความหมายและความต้องการ รวมถึงเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง ซึ่งผู้พูดมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถมีทักษะทางภาษา สามารถออกเสียง ใช้สำเนียง สำนวนและถ้อยคำได้ถูกต้อง โดยมีองค์ประกอบของการพูด 5 ด้าน คือ สำเนียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ ความคล่องแคล่ว และความสามารถเข้าใจคำพูดคนอื่น ซึ่งความสามารถในการพูดออกเป็น 9 ระดับ คือ ระดับผู้ไม่สามารถใช้ภาษาได้เลย (Non-user) ระดับผู้ใช้ภาษาได้เพียงเล็กน้อย (Intermittent) ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัดมาก (Extremely Limited) ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัด (Marginal) ระดับผู้ใช้ภาษาได้ปานกลาง (Modest) ระดับผู้ใช้ภาษาได้ค่อนข้างดี (Competent) ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดี (Good) ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดีมาก (Very Good) และระดับผู้เชี่ยวชาญในการใช้ภาษา (Expert) นอกจากนี้ในการประเมินความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษสามารถใช้การบรรยาย การสนทนาโต้ตอบ การสัมภาษณ์ การพูดคุยในหัวข้อที่กำหนด และการแสดงบทบาทสมมติ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้สอนว่าวิธีการใดมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและตัวนักเรียน

เจตคติ

1. ความหมายของเจตคติ

รุ่งนภา เพียพล (2559, หน้า 83) ได้สรุปความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ความรู้สึกทางด้านจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใด สิ่งเร้าหนึ่งในสังคม หรือจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากนั้นแล้วแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ อาจเป็นในทางที่ดี หรือขัดแย้ง หรือเป็นกลาง อย่างใดทางหนึ่ง ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายนอกที่อาจสังเกตเห็นได้ หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย แต่มีความโน้มเอียงที่จะเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่าพฤติกรรมภายนอก

สุนีย์ จึงธเนศ (2559, หน้า 62) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความคิด ความรู้สึกของบุคคลมีต่อบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ครอบคลุม เจตคติจะคงอยู่กับจะคงอยู่กับบุคคลระยะเวลาหนึ่ง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับมาใหม่ เจตคติสามารถเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ หรือรู้สึกกลาง ๆ หมายถึงไม่ชอบและไม่เกลียด

วกุล พวงยี่ไถ (2560, หน้า 76) สรุปว่า เจตคติ หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึกความคิดเห็นของบุคคล ต่อสิ่งต่าง ๆ ครอบคลุมซึ่งแสดงออกได้สองลักษณะคือ ด้านบวก เช่น พอใจ ชอบ และด้านลบ เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ โดยมีประสบการณ์ ของบุคคลเป็นตัวกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาในการแสดงออกกล่าวคือ ถ้าบุคคลมีทัศนคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทัศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไข หรือสถานการณ์

จากการรวบรวมความหมายของเจตคติข้างต้นพอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งทั้งต่อบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกมาทางพฤติกรรมทั้งเชิงบวก เช่น พอใจ ชอบ และเชิงลบ เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ หรือพฤติกรรมที่เป็นกลาง คือไม่ได้ชอบและไม่ได้เกลียด

2. ลักษณะของเจตคติ

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551) อ้างถึงใน สุณีย์ จิงฉเนศ (2559, หน้า 63) ได้แบ่งลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัว บุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติ แม้ว่ามีประสบการณ์ที่เหมือนกัน ก็จะมีเจตคติที่แตกต่างกันไป ด้วยสาเหตุหลายประการ

2. เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นการเตรียมความพร้อมภายในจิตใจมากกว่าภายนอกที่จะสังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองมีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ และจะเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์ด้วย เป็นสิ่งที่อธิบายไม่ค่อยจะได้ และบางครั้งไม่ค่อยมีเหตุผล

3. เจตคติมีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมิน คือ ลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความรู้สึกหรือการประเมินว่าชอบ พอใจ เห็นด้วย ก็คือเป็นทิศทางในทางที่ดี เรียกว่า เป็นทิศทางในทางบวก และถ้าการประเมินออกมาในทางไม่ดี เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ เรียกว่า เป็นทิศทางในทางลบ เจตคติทางลบไม่ได้หมายความว่าไม่ควรมีเจตคตินั้น แต่เป็นเพียงความรู้สึกในทางไม่ดี เช่น เจตคติทางลบไม่ได้หมายความว่าไม่ควรมีเจตคตินั้น แต่เป็นเพียงความรู้สึกในทางไม่ดี เช่น เจตคติในทางลบต่อการคดโกง การเล่นเกม การพนัน การมีเจตคติในทางบวกก็ไม่ได้หมายความว่าจะต้องเป็นเจตคติที่ดีและพึงปรารถนา เช่น เจตคติทางบวกต่อการโกหก การสูบบุหรี่ เป็นต้น

4. เจตคติมีความเข้ม คือ มีปริมาณมากน้อยของความรู้สึก ถ้าชอบมากหรือไม่เห็นด้วยอย่างมาก ก็แสดงว่ามีความเข้มสูง ถ้าไม่ชอบเลยหรือเกลียดที่สุด ก็แสดงว่ามีความเข้มสูงไปอีกทางหนึ่ง

5. เจตคติมีความคงทน เจตคติเป็นสิ่งที่บุคคลยึดมั่นถือมั่นและมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของคนนั้น การยึดมั่นในเจตคติต่อสิ่งใด ทำให้เปลี่ยนแปลงเจตคติได้ยาก

6. เจตคติมีทั้งพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิตใจซึ่งหากไม่ได้แสดงออก ก็ไม่สามารถจะรู้ว่าบุคคลนั้นมีเจตคติอย่างไรในเรื่องนั้น เจตคติที่เป็นพฤติกรรมภายนอก จะแสดงออกเนื่องจากถูกกระตุ้นและการกระตุ้นนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ ร่วมอยู่ด้วย

7. เจตคติจะต้องมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองขึ้น แต่ก็ไม่จำเป็นว่าเจตคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกจะตรงกัน เพราะก่อนแสดงออกบุคคลนั้นต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับแบบแผนของสังคมแล้วจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

สรุปว่า เจตคติเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ภัย หรือประสบการณ์ โดยเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ซึ่งเป็นที่เชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งในแต่ละบุคคลจะสามารถมีความรู้สึกได้หลากหลายรูปแบบในเรื่องเดียวกัน

3. องค์ประกอบของเจตคติ

รุ่งนภา เพียพล (2559, หน้า 86) ได้สรุปองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) คือความรู้ ความคิด และความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ จากการได้รับรู้ประสบการณ์ หรือ ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้นก่อน จึงจะสามารถกำหนดท่าที ความรู้สึกต่อสิ่งเรานั้นได้

2. ด้านความรู้สึก (Affective Component) คือ ความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ความพอใจ ความชื่นชม ไม่ชอบ หรือรังเกียจ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะเกิดขึ้นโดยมีความรู้ ความคิด หรือ ประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ของแต่ละบุคคลเป็นตัวกำหนด

3. ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือแนวโน้มในทางปฏิบัติที่จะสนองต่อสิ่งเร้าใด ๆ ทั้งด้านบวกหรือด้านลบ เช่น การยอมรับ การไม่ยอมรับ ความเต็มใจ หรือไม่เต็มใจ

4. เครื่องมือวัดเจตคติ และการสร้างแบบวัดเจตคติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) อ้างถึงใน รุ่งนภา เพียพล (2559, หน้า 91) เสนอกระบวนการสร้างแบบวัดทางเจตคติไว้ 7 วิธี ดังนี้

1. การสร้างแบบวัดเจตคติ วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone's Equal Appearing Interval Scale)
2. การสร้างแบบวัดเจตคติ วิธีของลิเคิร์ต (Likert's Summated Rating Scale)
3. การสร้างแบบวัดเจตคติ วิธีของออสกู๊ด (Osgood's Semantic Differential Scale)

4. การสร้างแบบวัดเจตคติ วิธีเปรียบเทียบคู่ของเฟคเนอร์ (Fechner's Method of Paired Comparison)

5. การสร้างแบบวัดเจตคติโดยใช้ระเบียบวิธีแบบคิวของสตีเฟนสัน (Stephenson's Q – technique)

6. การสร้างแบบวัดระยะทางสังคมของโบการ์ด์ส (Bogard – Dus's Social Distance Scale)

7. การสร้างแบบวัดสะสมของกัทแมน (Guttmen's Cumulative Scale)

โดยหลักการสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีการของ Likert (Likert's Summated Rating Scale) มีหลักการการจัดให้มีข้อความที่แสดงเจตคติต่อที่หมายในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง แล้วให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น คำตอบของแต่ละข้อความจะมีให้เลือกตอบ 5 ช่วง ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วยมาก เห็นด้วยเฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการสร้างมี ดังนี้

1. รวบรวมข้อความ แต่ละข้อความต้องมีลักษณะที่คนมีเจตคติต่าง ๆ กัน ตอบต่างกัน และหลีกเลี่ยงข้อความที่มี 2 ความหมาย

2. ตรวจสอบข้อความนั้นว่าเหมาะสมกับการตอบเพียงใด ในลักษณะของ 5 ช่องดังกล่าว

3. ทดลองดูว่ามีข้อความใดไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือ เพื่อการแก้ไข

4. การให้นำหนักคะแนนของความเห็น ในแต่ละระดับตามวิธีการของลิเคิร์ท ทำให้มาตรวัดของเขาใช้ได้สะดวกมาก เพราะใช้การกำหนดค่าแบบจงใจ เพื่อให้เป็นค่าน้ำหนักประจำของแต่ละระดับความเห็นกันทุกข้อความ

สรุปคือ เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งทั้งต่อบุคคล สิ่งของ หรือเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกมาทางพฤติกรรมทั้งเชิงบวก เช่น พอใจ ชอบ และเชิงลบ เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ หรือพฤติกรรมที่เป็นกลาง คือไม่ได้ชอบและไม่ได้เกลียด ซึ่งเจตคติเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ วัย หรือประสบการณ์ โดยเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ซึ่งเป็นได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งในแต่ละบุคคลจะสามารถมีความรู้สึกได้หลากหลายรูปแบบในเรื่องเดียวกัน โดยมีองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ด้าน

ความรู้สึก (Affective Component) และด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) โดยใช้หลักการสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert's Summated Rating Scale) ที่มีการจัดให้มีข้อความที่แสดงเจตคติต่อที่หมายในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง แล้วให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น คำตอบของแต่ละข้อความจะมีให้เลือกตอบ 5 ช่วง ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วยมาก เห็นด้วยเฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการสร้างที่เริ่มจากการรวบรวมข้อความ การตรวจสอบข้อความนั้นว่าเหมาะสมกับการตอบ การทดลองวิเคราะห์ความชัดเจนหรือคลุมเครือของข้อความ และการให้น้ำหนักคะแนนของความเห็น

ความมั่นใจในตนเอง

1. ความหมายของความมั่นใจในตนเอง

ส่วนจิตวิทยา พงษ์ชูป (2549, หน้า 37) ให้ความหมายของความมั่นใจในตนเองว่าเป็นบุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคล ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง ตระหนักและศรัทธาในควมมีคุณค่า ความสำคัญของตน รู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง มีจิตใจมั่นคงกล้าเผชิญความจริง กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในสิ่งที่ถูกที่ควรและรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น ยอมรับทุกสิ่งทีประกอบเป็นตนเอง กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ แน่ใจ กล้าหาญ ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความพยายามในสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ ทำสิ่งที่กระทำอยู่ให้สำเร็จลุล่วงไปโดยไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค มุ่งมั่นทำและกล้าในการที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ มีความเป็นผู้นำ ชอบช่วยเหลือหมู่คณะ เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจของผู้อื่น ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีความมั่นคงทางจิตใจ ยอมรับในความสามารถ และการกระทำของตนเอง

กัลยาณี ภูเจริญ (2555, หน้า 31) กล่าวว่า ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีจิตใจมั่นคง กล้าเผชิญความจริง กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ กล้าซักถามในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจ ต้องการทำอะไรด้วยตนเอง สามารถเป็นตัวของตัวเอง มีการตัดสินใจโดยไม่ลังเล สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ไม่หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เป็นปัญหา มีศรัทธาในคุณค่าและความสำคัญของตนเอง

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำ

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่ดี มีจิตใจที่มั่นคงทำให้กล้าเผชิญความจริง กล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ มีความภาคภูมิใจกับการกระทำของตนเอง สามารถเป็นตัวของตัวเอง รวมถึงมีความเป็นผู้นำ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้

2. องค์ประกอบของความมั่นใจในตนเอง

Smith (1961) อ้างถึงใน กัลยาณี ภูเจริญ (2555, หน้า 31) ได้สรุปองค์ประกอบของความมั่นใจในตนเองว่าประกอบด้วย 4 ปัจจัยดังนี้

1. ทราบในสิ่งที่ตนเองต้องการ
2. คิดในสิ่งที่ตนเห็นว่าจะกระทำสำเร็จ
3. สามารถตัดสินใจได้
4. ลงมือกระทำจริงกับสิ่งที่ได้ตัดสินใจแล้ว

ส่วนปัจจัยที่ทำให้ขาดความมั่นใจในตนเอง ได้แก่

1. ขาดความรู้
2. ขาดความกล้าหาญในทางชอบธรรม
3. ความเกียจคร้าน

ส่วน วินัย ธรรมศิลป์ (2527) อ้างถึงใน กัลยาณี ภูเจริญ (2555, หน้า 31) สรุปพฤติกรรมของผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจิตใจมั่นคง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีจิตใจหนักแน่น แน่วแน่ ไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในสภาพปกติได้ดี
2. ด้านกล้าแสดงออก หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่กล้าพูด กล้าทำ กล้าแสดงความคิดเห็นในทางที่ถูกต้อง ไม่ขี้อาย ไม่ประหม่า ไม่เคอะเขิน
3. ด้านเป็นผู้นำ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ รักความยุติธรรม มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ

4. ด้านกล้าตัดสินใจ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่กล้ากระทำต่อสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดเห็นของตนเอง ไม่ลังเลใจ และไม่หวั่นไหวต่อคำติชมของผู้อื่น

5. ด้านกล้าเผชิญความจริง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่กล้ายอมรับสภาพความเป็นจริงของตนเอง และสิ่งแวดล้อม มีความพอใจในความสามารถของตนเอง ชอบการต่อสู้แข่งขัน และมีความอดทน

6. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบคิด ชอบกระทำในสิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอ ชอบแก้ปัญหาด้วยตนเอง ไม่พึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา

กนกกร ภูประสาทพร (2555, หน้า 62) สรุปบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเองว่า จะเป็นผู้ที่มีความกล้าอย่างองอาจในการกระทำ การคิด การตัดสินใจ และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าเผชิญความจริง สามารถรับผิดชอบงานของตนเองและปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี มีสุขภาพจิตดี และสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตนต้องการ สามารถยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี

จึงสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองจะมีลักษณะเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจในทางที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ สามารถทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ และรับผิดชอบงานของตนเองได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ รวมถึงเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

3. ขั้นตอนการสร้างความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ

กัลยาณี ภูเจริญ (2555, หน้า 32) ได้สรุปขั้นตอนในการสร้างความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยการยิ้ม ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองจะช่วยให้พูดภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น ไม่ว่าความรู้ทางภาษาอังกฤษจะอยู่ในระดับใดก็ตาม บางครั้งผู้พูดอาจจะพูดไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ก็ไม่จำเป็นต้องอาย เพราะการพูดอย่างเชื่อมั่นในตนเองพร้อมรอยยิ้มจะสร้างความประทับใจให้แก่คู่สนทนาได้

2. จำวลีหรือประโยคแทนการจำในระดับคำ โดยการจำเพียงคำศัพท์ไม่สามารถทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จได้ จึงควรเปลี่ยนวิธีการมาเป็นการจำวลีหรือประโยคตัวอย่างในการใช้คำศัพท์นั้น ๆ แทน เพื่อที่จะทำให้สามารถเข้าใจคำศัพท์นั้นได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพูดสนทนาได้อย่างเต็มที่ และมีความหมาย

3. ฝึกทักษะการฟัง โดยการคิดวิเคราะห์จากสิ่งที่ได้ยินทางวิทยุ ข่าว หรือ ภาพยนตร์ เพราะสื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีการใช้สำนวนต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์มากมาย ทำให้เกิดการเรียนรู้คำศัพท์และสำนวนใหม่ ๆ เมื่อมีการจดบันทึก และศึกษาเพิ่มเติมทำให้รู้และเข้าใจ คำศัพท์ สำนวนเหล่านั้นได้ลึกซึ้งขึ้น เมื่อมีโอกาสก็สามารถนำไปฝึกสนทนากับเจ้าของภาษา ได้ นำไปสู่การใช้ภาษาอังกฤษในการพูดในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง แทนการเรียนรู้จาก หนังสือเรียนเพียงอย่างเดียว

4. ฝึกการออกเสียงในภาษาอังกฤษ โดยไม่จำเป็นต้องฝึกกับคู่สนทนา แต่สามารถฝึกโดยการอ่านออกเสียงดัง ๆ เพื่อฝึกการออกเสียงในภาษาอังกฤษ หรือการพูด ตามบทละครหรือประโยคภาษาอังกฤษที่ได้ยินหรือแม้กระทั่งการฝึกการโต้แย้งเป็น ภาษาอังกฤษก็เป็นวิธีการที่ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในชีวิตจริง

4. วิธีวัดความมั่นใจในตนเอง

งามตา วรนิทานนท์ (2534) อ้างถึงใน กนกกร ภูประสาทพร (2555, หน้า 64) แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 2 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 ข้อความในเชิงบวก (Positive) หมายถึง ข้อความแสดงถึงลักษณะของการมีความเชื่อมั่นในตนเอง กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
จริงมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
จริงกึ่งหนึ่ง	ให้คะแนน 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

แบบที่ 2 ข้อความในเชิงลบ (Negative) หมายถึง ข้อความแสดงถึงลักษณะของการไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน
จริงมาก	ให้คะแนน 2 คะแนน
จริงกึ่งหนึ่ง	ให้คะแนน 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน 4 คะแนน

จริงน้อยที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

โดยเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความมั่นใจตนเองที่ได้ให้อยู่ในระดับต่าง ๆ (ปริศนายามิตะ, 2546; อ้างถึงใน กนกกร ภูประสาทพร, 2555, หน้า 65) ดังนี้

คะแนน	ระดับความมั่นใจ
4.50 – 5.00	สูงมาก
3.50 – 4.49	สูง
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	ต่ำ
1.00 – 1.49	ต่ำมาก

สรุปการวัดความมั่นใจในตนเองได้ว่า ความมั่นใจในตนเองต้องอาศัยค่าวัดที่มีความแม่นยำ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่ดี จิตใจที่มั่นคง ความกล้าเผชิญความจริง กล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และความภาคภูมิใจกับการกระทำของตนเอง โดยมีเกณฑ์ในลักษณะข้อคำถามที่เป็นทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

สรุปคือ ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่ดี มีจิตใจที่มั่นคงทำให้กล้าเผชิญความจริง กล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ มีความภาคภูมิใจกับการกระทำของตนเอง สามารถเป็นตัวของตัวเอง รวมถึงมีความเป็นผู้นำ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ โดยผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองจะมีลักษณะเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจในทางที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ สามารถทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ และรับผิดชอบงานของตนเองได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ รวมถึงเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษโดยเริ่มต้นด้วยการยิ้ม การจำวลีหรือประโยคแทนการจำในระดับคำ การฝึกทักษะการฟัง โดยการคิดวิเคราะห์จากสิ่งที่ได้ยินทางวิทยุ ข่าว หรือภาพยนตร์ และการฝึกการออกเสียงในภาษาอังกฤษ โดยไม่จำเป็นต้องฝึกกับคู่สนทนา อีกทั้งการวัดความมั่นใจในตนเองต้องอาศัยค่าวัดที่มีความแม่นยำ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่ดี จิตใจที่มั่นคง ความกล้าเผชิญความจริง กล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และความภาคภูมิใจกับการกระทำของตนเอง โดยมีเกณฑ์ในลักษณะข้อคำถามที่เป็นทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

ความฉลาดทางอารมณ์

1. ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Emotional Intelligence หรือ Emotional Quotient ซึ่งปัจจุบันมีนักจิตวิทยาและนักวิชาการให้ความสนใจเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์เป็นอย่างมาก โดยความฉลาดทางอารมณ์มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 1) ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความสามารถทางอารมณ์ที่จะช่วยให้ดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข การรับรู้ เข้าใจ และปรับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแหล่งพลังงานของบุคคล การรับรู้ ข้อมูล ความไว้วางใจ ความคิดสร้างสรรค์ และอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะทางอารมณ์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตน

มาริสา วงศ์สุกรรม (2553, หน้า 25) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตระหนักรู้และเข้าใจถึงความคิดอารมณ์ และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น มีความสามารถที่จะแสดงอารมณ์และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมทุกกาลเทศะ รวมถึงสามารถบริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธภาพและทำงานร่วมกับผู้อื่นในฐานะผู้นำและผู้ตามได้อย่างมีความสุข จะประสบความสำเร็จทั้งในการเรียน ความสำเร็จในอาชีพ ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต

ศศิธร เรียวชัยภูมิ (2553, หน้า 24) ได้สรุปความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า หมายถึงความสามารถของบุคคลที่จะรับรู้ เข้าใจ ประเมินและแยกแยะอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น วัตถุประสงค์ของอารมณ์ที่ตนเผชิญอยู่ ทั้งที่แสดงออกและปิดบังไว้ อธิบายความรู้สึกออกมาเป็นถ้อยคำได้ รวมทั้งสามารถบริหารจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง ไม่ว่าจะเป็สถานการณ์ทางสังคม วัฒนธรรมและจริยธรรม มีกลวิธีเผชิญความทุกข์ยากทางอารมณ์ได้ดี นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการใช้พลังทางอารมณ์ของตนที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมเป็นรากฐานในการแสดงออกทางด้านความคิด และพฤติกรรมของบุคคลอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาสติปัญญาและอารมณ์ให้เจริญสมวัย

อภัย เบ็ญนวล (2553, หน้า 16) กล่าวว่า ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์

หมายถึง ความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคลที่จะตระหนักถึงความรู้สึก ความคิด อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนสามารถรอคอย การตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมถูกต้องกาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญกับอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักจัดความเครียดที่จะขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่าของตนได้ สามารถชี้้นำความคิดและการกระทำของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุข จนประสบความสำเร็จในการเรียน (Study Success) ความสำเร็จในอาชีพ (Career Success) ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต (Life Success)

รังรอง วรศักดิ์เพชร (2557, หน้า 77) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง สิ่งที่ทำให้เห็นถึงความรู้เท่าทันในท่วงทีและความเปลี่ยนแปลงในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นที่สามารถประเมินเป็นช่วงค่าของตัวเลขได้ อารมณ์สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลให้การกระทำของมนุษย์ให้มีเหตุผลมากขึ้น ผิดพลาดน้อยลง ในความเป็นจริงของชีวิตจะเป็นสุขได้สำเร็จ

สรุปได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่แสดงออกอย่างมีความคิดสร้างสรรค์จากการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีสติและขจัดปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2. องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

มีผู้ให้องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

ลักขณา สิริวัฒน์ (2550, หน้า 90 อ้างอิงมาจาก Salovey and Mayer, 1990)

ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ว่าประกอบด้วย

1. ความตระหนักในอารมณ์ของตนเองได้แก่การรับรู้อารมณ์ของตนเองตามความเป็นจริง
2. การบริหารจัดการอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเองโดยให้กำลังใจและกระตุ้นตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4. การตระหนักรู้อารมณ์ผู้อื่นรู้ถึงความต้องการผู้อื่นเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

5. การสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้แก่การมีทักษะในการจัดการอารมณ์ผู้อื่นมีทักษะทางสังคมและการแก้ไขข้อขัดแย้ง

ลักขณา สิริวัฒน์ (2550, หน้า 98 อ้างอิงมาจาก Bar-on, 1992) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถภายในตนหมายถึงความตระหนักรู้จักตนเข้าใจอารมณ์ และการกล้าแสดงออก
2. ความสามารถในการปรับตัวได้แก่ตรวจสอบความเป็นจริงมีความยืดหยุ่น และแก้ปัญหา
3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจและสภาวะอารมณ์คือมองโลกในแง่ดีสามารถ สนุกสนานและมีความสุข
4. กลยุทธ์ในการบริหารความเครียดคือความอดทนต่อความเครียดและ มีการควบคุมตนเอง
5. ทักษะของความเก่งได้แก่การรับรู้เข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ความสามารถ ด้านสัมพันธภาพและความรักผิดชอบต่อสังคม

ลักขณา สิริวัฒน์ (2550, หน้า 98 อ้างอิงมาจาก Goleman, 1995) ได้เสนอ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเชาว์อารมณ์หรือความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

1. สมรรถนะส่วนบุคคลได้แก่การบริหารจัดการตนเอง
2. การตระหนักรู้ตนเอง หมายถึง การรู้เท่าทันอารมณ์ประเมินตนเอง และมั่นใจในคุณค่าของตนเอง
3. การควบคุมตนเอง สมรรถนะทางสังคมหรือการสร้างและรักษา ความสัมพันธ์

3.1 การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราโดยตระหนักรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่นและมีความห่วงใย

3.2 ทักษะทางสังคมโดยมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงผู้อื่น เพื่อให้ เกิดความร่วมมือและการสร้างสายสัมพันธ์

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 2) ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทาง

อารมณ์ไว้ 3 ด้าน คือ ความดี ความเก่ง และความสุข ซึ่งประกอบด้วยความสามารถต่าง ๆ ดังนี้

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้
 - 1.1 มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง
 - 1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง
 - 1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้
 - 1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม
 - 1.2 มีความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น
 - 1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น
 - 1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น
 - 1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม
 - 1.3 มีความสามารถในความรับผิดชอบ
 - 1.3.1 รู้จักการให้ รู้จักการรับ
 - 1.3.2 รู้จักรับผิด รู้จักให้อภัย
 - 1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
2. เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้
 - 2.1 มีความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง
 - 2.1.1 รู้จักศักยภาพของตนเอง
 - 2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้
 - 2.1.3 มีความมุ่งหมายที่จะไปถึงเป้าหมาย
 - 2.2 มีความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา
 - 2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา
 - 2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
 - 2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.3 มีความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2.3.1 รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

3. สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

3.1 ภูมิใจในตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง

3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง

3.2 พึงพอใจในชีวิต

3.2.1 รู้จักมองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์ขัน

3.2.3 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

สำหรับงานวิจัยนี้ได้ยึดแนวคิดของกระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต มาเป็นแนวทางในการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เนื่องจากกรมสุขภาพจิตได้สรุปและแบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข

3. เครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต ได้สำรวจความคิดเห็นจากนักวิชาการ กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบที่ต้องการประเมิน ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้ แสดงออกอย่างเหมาะสม เห็นใจผู้อื่น ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่น แสดงความเห็นใจ

อย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ รู้จักให้ รู้จักรับผิดชอบ การให้อภัย เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง รู้ศักยภาพตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเอง ได้มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย ตัดสินใจและแก้ปัญหาที่รับรู้ และเข้าใจปัญหา มีความยืดหยุ่น มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม แสดงความเห็นขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ด้านความสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่า เชื่อมมั่นในตนเอง มีความพึงพอใจในชีวิต มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน พึงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลายและมีความสุขสงบทางใจ ทั้งนี้ได้ศึกษาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของต่างประเทศและของไทยโดยให้ผู้ตอบว่าเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับใด 4 ช่วงค่า คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง จริง จริงมาก และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดนำคะแนนไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ที่กำหนดไว้

สำหรับแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นที่มีอายุ 12-17 ปีของกระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2545, หน้า 29-36) ซึ่งแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์แบ่งปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ

4. ลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 15) กล่าวว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงควรมีลักษณะนิสัยดังนี้ รับรู้อารมณ์ของตนมากกว่ากล่าวโทษบุคคลหรือสถานการณ์อื่น สามารถแยกแยะความคิดและความรู้สึกได้ มีความรับผิดชอบต่อความรู้สึกของตนเอง ใช้ความรู้สึกเพื่อช่วยในการตัดสินใจแสดงความนับถือในความรู้สึกของบุคคลอื่น รู้สึกว่าถูกกระตุ้นแต่ไม่รู้สึกโกรธ เข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น พิจารณาคุณค่าทางบวกจากอารมณ์ในทางลบ ไม่แนะนำ สั่ง ควบคุม วิพากษ์วิจารณ์ ตัดสินหรือสอนบุคคลอื่น หลีกเลี่ยงบุคคลที่ไม่ยอมรับหรือไม่เคารพความรู้สึกของบุคคลอื่น สามารถรับรู้ เข้าใจ และจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มักจะประสบความสำเร็จและมีความพึง

พอใจในชีวิต สามารถสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ออกมาได้เสมอ สามารถรู้จักตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถปรับตัวแก้ไขปัญหาได้แต่ไม่ใช่เพื่อชัยชนะ รู้จักหาความสุขและสามารถแก้ทุกข์ให้ตนเองได้ และผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มักเต็มไปด้วยความขัดแย้งภายในจิตใจ ขาดสมาธิในการทำงาน มีความคิดหมกมุ่นกังวล ไม่ปลอดภัยโปร่ง

รุ่งรอง วรศักดิ์เพชร (2557, หน้า 82) กล่าวว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงควรรู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น แยกแยะความคิดกับความรู้สึกได้ สามารถควบคุมอารมณ์ความต้องการของตนเองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่ควบคุม บังคับ ตัดสิน วิพากษ์วิจารณ์คนอื่น มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สามารถรับรู้สภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีแรงจูงใจในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุเป้าหมาย มีความอดทนไม่ย่อท้อหรือยอมแพ้ง่าย สามารถควบคุมและจัดการกับความเครียดได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี รู้จักหาความสุขและสามารถแก้ทุกข์ให้ตนเองต่อคำตำหนิ วิพากษ์วิจารณ์คนอื่น มุ่งวิเคราะห์ผู้อื่นมากกว่าการแสดงความเข้าใจ พุดแสดงความรู้สึกสูงหรือต่ำกว่าที่เป็นจริง ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้ มักเต็มไปด้วยความขัดแย้งภายในจิตใจ ผูกใจเจ็บ อาฆาต แค้น ให้อภัยบุคคลอื่น ไม่ได้ยึดมั่นในความคิดและความเชื่อของตนเอง ไม่เปิดใจกว้าง ไม่เป็นผู้ฟังที่ดี มีความคิดหมกมุ่น กังวล ไม่ปลอดภัยโปร่ง ขาดสมาธิในการทำงาน

กล่าวโดยสรุป ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะรู้จักอารมณ์ของตัวเองและสามารถควบคุม แยกแยะ และแสดงออกตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้นยังสามารถปฏิบัติตนในสังคมได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความทัศนคติเชิงบวก ส่วนผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึก ความคิด และการแสดงออกของตนเองได้ มักมีความขัดแย้งและสับสนในความคิด

5. การพัฒนาและเทคนิคความฉลาดทางอารมณ์

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ Goleman, D. (1998, หน้า 125) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 5 ประการ ดังนี้

5.1 แนวทางการพัฒนาความสามารถตระหนักรู้อารมณ์ของตน ดังนี้

5.1.1 ให้เวลาแก่ตนเองในการทบทวนอารมณ์ของตนเอง พิจารณาว่าเป็นคนมีลักษณะอารมณ์อย่างไร เราแสดงอาการใดออกไปทบทวนผลย้อนกลับจากการแสดงอารมณ์ เช่น พอใจ ไม่พอใจ คิดอย่างไรกับผลย้อนกลับนั้น

5.1.2 ฝึกการมีสติรู้ตัวบ่อย ๆ เช่น ในขณะที่กำลังรู้สึกอย่างไรกับตนเอง และสิ่งที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว คิดอย่างไรกับความรูสึกนั้น ความคิดการรูสึกนั้นมีผลต่อการแสดงออกของตนเองหรือไม่

5.2 แนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการอารมณ์ของตน ดังนี้

5.2.1 ทบทวนว่ามีอะไรบ้างที่ส่งผลไปเพื่อตอบสนองอารมณ์ของตนเองและดูผลที่เกิดขึ้นมาด้วยว่าเป็นเช่นไร

5.2.2 เตรียมการแสดงอารมณ์ ฝึกการสั่งตนเองว่าจะทำอะไรและจะไม่ทำอะไร

5.2.3 ฝึกการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือที่เราจะเกี่ยวข้องกับในด้านที่ดี

5.2.4 ฝึกการสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่นและสิ่งอื่นรอบ ๆ ตัว

5.2.5 ฝึกการมองหาประโยชน์และโอกาสจากสิ่งที่เป็นอุปสรรคและที่เป็นปัญหาฝึกการมองในแง่ดี โดยคิดว่าปัญหาหรืออุปสรรคเป็นสิ่งท้าทายให้ได้แสดงความสามารถ ทุกอย่างมีทางออกมากกว่าหนึ่งทาง จงเลือกทางที่มีประโยชน์สูงสุดเสมอ

5.2.6 ฝึกการผ่อนคลายความเครียด โดยเลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง

5.3 แนวทางการพัฒนาการสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับตนเอง

5.3.1 ทบทวนสิ่งสำคัญในชีวิตว่ามีอะไรบ้าง ที่เราต้องการอยากได้ อยากมี อยากเป็น จัดระดับความสำคัญ และพิจารณาว่าเป็นไปได้หรือไม่ จะเกิดผลดีผลเสียอย่างไรบ้าง

5.3.2 นำความต้องการในข้อ 5.3.1 ที่เป็นไปได้และมีประโยชน์มาตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน วางขั้นตอนในการที่จะไปสู่เป้าหมายนั้นแล้วปฏิบัติตามขั้นตอนนั้น

5.3.3 ถ้าท่านเป็นบุคคลประเภทสมบูรณแบบ คือ ทุกอย่างต้องดี ต้องสมบูรณแบบ ต้องพยายามลดความสมบูรณแบบลง ฝึกสร้างความยืดหยุ่นจะได้ไม่เครียด ผิดหวังหรือเสียกำลังใจ เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้น

5.3.4 ฝึกการมองหลายมุม มองหาประโยชน์จากปัญหาและอุปสรรค

5.3.5 ฝึกการสร้างทัศนคติที่ดี การคิดในแง่ดีจะทำให้รู้สึกดี

5.3.6 หมั่นสร้างความหมายให้กับชีวิต มองสิ่งที่ดีในตนเอง นึกถึงสิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจ และพยายามใช้สิ่งที่ดีในตนเอง สร้างประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

5.3.7 ให้กำลังใจตนเอง

5.4 แนวทางการพัฒนาการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ดังนี้

5.4.1 ให้ความสนใจการแสดงออกของผู้อื่น โดยการสังเกตสีหน้า แววตา ท่าทาง การพูด น้ำเสียง ตลอดจนการแสดงออกอย่างอื่น ฝึกสังเกตบ่อย ๆ จนเห็นอารมณ์ของผู้อื่น

5.4.2 อ่านอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น จากสิ่งที่สังเกตเห็นว่าเขากำลังมีความรู้สึกเช่นไร อาจตรวจสอบความรู้สึกของเขา แต่ต้องดูความเหมาะสมด้วย

5.4.3 ทำความเข้าใจกับความรู้สึกของบุคคลตามสภาพที่เขาเผชิญอยู่ หรือเรียกว่าเอาใจเขามาใส่ใจเรา

5.4.4 สังเกตการณ์ตอบสนองความรู้สึกของบุคคลอื่นที่เป็นการแสดงถึงความเข้าใจและเห็นใจจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน

5.5 แนวทางการพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนี้

5.5.1 มองตนเองและผู้อื่นในแง่ดี ฝึกการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น

5.5.2 ฝึกการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจตรงกัน ชัดเจน ฝึกการเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้รับสารด้วย

5.5.3 ฝึกการสร้างน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อ รู้จักการให้ การรับ การแลกเปลี่ยน ให้เกิดคุณค่าแก่ตนเองและผู้อื่น

5.5.4 ฝึกการให้เกียรติผู้อื่นอย่างเต็มใจ ให้การยอมรับผู้อื่น

5.5.5 ฝึกการแสดงการชื่นชม ชื่นชม ให้กำลังใจแก่กันและกัน

สรุปคือ ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคล ที่แสดงออกอย่างมีความคิดสร้างสรรค์จากการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีสติและซัดปัญหาได้อย่างเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์แบ่ง

ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ ซึ่งลักษณะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะรู้จักอารมณ์ของตัวเองและสามารถควบคุม แยกแยะ และแสดงออกตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมนอกจากนั้นยังสามารถปฏิบัติตนในสังคมได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความทัศนคติเชิงบวก ส่วนผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และการแสดงออกของตนเองได้ มักมีความขัดแย้งและสับสนในความคิด และมีการพัฒนาที่จะสามารถส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถตระหนักรู้อารมณ์ของตน การบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง การสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับตนเอง การรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ ACTIVITY-BASED LEARNING ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

รัชนิกร ทัพชัย (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน กรณีศึกษาการแก้ปัญหาความก้าวร้าวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลวิจัยพบว่า ผลการทำแบบประเมิน Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ก่อนทำกิจกรรม นักเรียนได้คะแนนที่ค่าเฉลี่ย 16.20 และหลังจากทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ได้ทำแบบประเมิน SDQ อีกครั้ง นักเรียนได้คะแนนมีค่าเฉลี่ย 12.20 และเมื่อเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลแล้ว ถ้าได้คะแนนไม่เกิน 15 ถือว่ามีพฤติกรรมปกติ สรุปได้ว่าระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวในช่วงชั้นที่ 2 ได้

กรรณิกา ทองพันธ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมออนไลน์เป็นฐานตามรูปแบบ R2D2 บูรณาการกับการสร้างแผนที่ความรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามสมรรถนะครู ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ระบบการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ

83.77/81.32 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนด้วยระบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมถึง ความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยระบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.49$)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P ซึ่งมิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ภุขงค์ มัชฌิม (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้ เทคนิคการสะกดคำประกอบกับการจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 93.56/76.88 สูงกว่า เกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ร้อยละ 93.56 และผลการ เปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการสะกดคำภาษาอังกฤษร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P โดยรวมอยู่ใน ระดับสูงที่สุด

อนันตกานต์ ภูถ้ำแก้ว (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 3P ประกอบแบบฝึกทักษะ ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ แบบ 3P ประกอบแบบฝึกทักษะมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงขึ้น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 81.11 และมี คะแนนจากการทำแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเป็นแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 82.38 นอกจากนี้ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ทดสอบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการสอนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฟัง-พูด ซึ่งมิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

กัลยาณี ภูเจริญ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้การสนทนาออนไลน์ เพื่อ พัฒนาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษ และความมั่นใจในตนเองของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่าความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลัง

การใช้การสนทนาออนไลน์ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (60%) และความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนอยู่ในระดับดี (70%) และความมั่นใจในตนเองในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอนโดยการสนทนาออนไลน์ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 89

กนกกร ภูประสาทพร (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาพยนตร์และบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมความสามารถการฟัง พูด ภาษาอังกฤษ และความมั่นใจในตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งผลวิจัยพบว่าหลังการเรียนรู้จาก ใช้ภาพยนตร์และบทบาทสมมติ นักศึกษามีคะแนนความสามารถในการฟัง พูดภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 60 และความมั่นใจในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยการใช้ภาพยนตร์และบทบาทสมมติ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติที่มีต่อวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

รุ่งนภา เพียพล (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการใช้กรอบมโนทัศน์ ที่ส่งผลต่อ ความคิดรวบยอด เจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการใช้กรอบมโนทัศน์ มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.55 ความคิดรวบยอดของนักเรียนหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกันกับเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สุนีย์ จิงอเนศ (2559) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการเรียนแบบปกติ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการเปรียบเทียบคำศัพท์ชั้นกว่ามีประสิทธิภาพ 80.10/80.33 และนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วกุล ยวงยี่ถ (2560) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารกับการสอนแบบปกติ ผลวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้

กิจกรรมเพื่อการสื่อสารสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารมีเจตคติต่อการสอนวิชาภาษาอังกฤษดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจในตนเอง ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

จิตาภา พงษ์ชูป (2549) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โครงการโรงเรียนสองภาษาโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งผลวิจัยพบว่าความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 3 โครงการโรงเรียนสองภาษาก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับสูงมาก และความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมในภาพรวมพบว่าผู้เรียนช่วงชั้นที่ 3 โครงการโรงเรียนสองภาษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดโดยเห็นว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข กล้าแสดงออก คิดอย่างอิสระ มีเหตุผล เข้าใจตนเอง และผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ จึงสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กัลยาณี ภูเจริญ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้การสนทนาออนไลน์ เพื่อพัฒนาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษ และความมั่นใจในตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่าความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังการใช้การสนทนาออนไลน์ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (60%) และความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนอยู่ในระดับดี (70%) และความมั่นใจในตนเองในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอนโดยการสนทนาออนไลน์ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 89

งานวิจัยต่างประเทศ

Sasikala Kugamoorthy ได้ศึกษาการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ: การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับการฝึกฝนเรียนรู้ด้วยการควบคุมตนเอง โดยผลการวิจัยพบว่านักศึกษาฝึกสอนร้อยละ 96 มีความชอบในการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม และ Post

Graduate Diploma in Education (PGDE) ทำให้เกิดแรงจูงในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น รวมถึงการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานได้พัฒนาองค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ ให้สูงขึ้น ทั้งการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการประเมินผลในเหล่านักศึกษาฝึกสอน

Prabha Hariharan (2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งผลวิจัยพบว่า การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานส่งผลให้อารมณ์และการเข้าสังคมของนักเรียนสูงขึ้นเชิงบวก และเกิดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอขึ้น

Shafqat Hussain, Saeed Anwar and Muhammad Iqbal Majoka (2011) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งใช้การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด 8 บทมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ผล โดยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองซึ่งจะเรียนรู้ผ่านกระบวนการแบบกลุ่มเพื่อนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานและกลุ่มควบคุมที่จะเรียนรู้ด้วยการบรรยายแบบปกติ กลุ่มละ 44 คน เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม จากผลลัพธ์ที่จะจึงพิสูจน์ได้ว่าการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในรายวิชาฟิสิกส์มีประสิทธิภาพกว่าการเรียนด้วยวิธีสอนแบบบรรยาย

Dr. Vikram Bansal and Dr. Raj Kumar (2012) ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานสำหรับการเรียนรู้รูปแบบใหม่ โดยศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดไว้ให้ และการศึกษานี้ได้อธิบายถึง “Teach-Next” ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานแบบอิงการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างองค์ความรู้ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนอย่างลึกซึ้งและยังทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่อย่างสร้างสรรค์อีกด้วย

Muhammad Khan, Dr. Niaz Muhammad, Maqsood Ahmed IER, Faiza Saeed IER and Sher Aman Khan (2012) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จุดมุ่งหมายของการศึกษานี้คือ เพื่อศึกษาผลกระทบของการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานที่มี

ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยม Behzadi Chakr Kot Kohat จำนวน 50 คน โดยใช้บทเรียนในรายวิชาฟิสิกส์จำนวน 30 บท และทำการเลือกตัวอย่างจากการสุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน และกลุ่มควบคุมได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ และผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมีประสิทธิภาพและมีทักษะต่าง ๆ ที่ดีขึ้น

Dr. Javed Mustafa, Alam Khan and Muhammad Bilal (2012) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของหลักสูตรรายวิชาคณิตศาสตร์แบบบูรณาการร่วมกับกิจกรรมเป็นฐาน ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของนักเรียนในแคว้นโคเบอร์ปัดตูนควา ประเทศปากีสถาน โดยมีกลุ่มประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองเปชวาร์ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาการทดสอบหลังเป็นเครื่องมือ และผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่บูรณาการร่วมกับกิจกรรมเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของนักเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

Eimear Fallon, Stephen Walsh and Terry Prendergast (2013) ได้ศึกษาเรื่องวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงการมีส่วนร่วมของนักศึกษาและพัฒนาเกณฑ์การวัดระเบียบวิธีวิจัยที่มาจากการกระบวนกรสอนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในสภาพของการทำงานเป็นกลุ่ม โดยความมีส่วนร่วมของนักศึกษาได้ใช้ U.S. National Survey of Student Engagement (2000) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดว่านักศึกษามีส่วนร่วมอย่างไรระหว่างการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 63 และร้อยละ 96 ของนักศึกษาตอบคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในเชิงบวก และผลการศึกษายังได้สรุปว่า การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับการเรียนวิธีวิจัยมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการเรียนรู้ที่เป็นรูปแบบการบรรยายแบบดั้งเดิม

Sasitorn Lijanporn และ Jintavee Khlaisang (2014) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนรู้อินเทอร์เน็ตเป็นฐานโดยใช้แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา ที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพด้านระเบียบวินัยของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 30 คนที่ได้รับการพัฒนาแบบการเรียนรู้อินเทอร์เน็ตเป็น

ฐานโดยใช้แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา มีประสิทธิภาพดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Rajesh R. Rathod (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในวิชาเคมี ซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือการทดสอบประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ Activity-Based Learning ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่เรียนในรายวิชาเคมี โดยการทดลองครั้งนี้ ใช้กิจกรรมที่หลากหลาย อาทิเช่น Quiz, Roulette wheel, Word search และโอบางาน เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังจากได้รับการสอนโดยใช้ Activity-Based Learning

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ เจตคติ และความมั่นใจในตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ Activity-Based Learning ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและผู้เรียนยังได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงด้วยตัวของผู้เรียนเอง ซึ่งผสมผสานกับ 2W3P ที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอนแต่ละขั้นนั้นจะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ อีกทั้งยังสร้างเจตคติจากประสบการณ์เดิมของนักเรียน และนอกจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีความสนุกสนานซึ่งสามารถปรับเจตคติเกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนได้แล้วนั้น การใช้การเสริมแรงจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำยังเป็นอีกเครื่องมือที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและมีความกล้าที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน รวมถึงในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และนำแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นทบทวนและปูพื้นฐานความรู้ โดยใช้กิจกรรมและการปฏิบัติจริง เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างความพร้อม 2) ขั้นนำเสนอเนื้อหาสาระ 3) ขั้นฝึกฝนโดยการลงมือดำเนินกิจกรรมและการปฏิบัติจริง ร่วมกับการเสริมแรง 4) ขั้นนำไปใช้หรือการบูรณาการความรู้ โดยใช้กิจกรรมและการปฏิบัติ ร่วมกับการเสริมแรง และ 5) ขั้นสรุปความรู้ที่ได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับการเสริมแรงเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้สึก และการเรียนรู้ในวิธีต่าง ๆ ดังนั้นชุดการสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษโดยใช้ Activity-Based Learning ร่วมกับ

2W3P และการเสริมแรงจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจะเป็นเครื่องมือที่พัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถปรับเปลี่ยนเจตคติและความมั่นใจของผู้เรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร